

ปัจจัยที่มีผลต่อการลดและการแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน
ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย



การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาสาธรรณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
สิงหาคม 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ปัจจัยที่มีผลต่อการลดและการแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา

อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย



เอกพงศ์ ภิรมย์วงศ์

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาสาธรรณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

สิงหาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

FACTORS AFFECTING HOUSEHOLD WASTE REDUCTION AND SEPARATION
IN PONGPHA SUBDISTRICT, MAESAI DISTRICT, CHIANGRAI PROVINCE



An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Public Health Degree

August 2025

Copyright 2025 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการลดและการแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา

อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ของ เอกพงศ์ ภิรมย์วงศ์

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาสาธรรณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจวบ แหลมหลัก)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรัญย์ภักดิ์ พัทธกิจพงษ์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปฏิพัทธ์ วงศ์เรือง)

..... คณบดีคณะสาธรรณสุขศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมคิด จุฬาวัว)

เรื่อง: ปัจจัยที่มีผลต่อการลดและการแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน
ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ผู้ศึกษาค้นคว้า: เอกพงศ์ ภิรมย์วงศ์, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: ส.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, 2568

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรัญย์ภัค พิทักษ์พงษ์

คำสำคัญ: มูลฝอย, ครัวเรือน, องค์การบริหารส่วนตำบล

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดการแยกมูลฝอยในครัวเรือน และ 3) ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบเป็นระบบ จำนวน 403 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ไคสแควร์ และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน ผลการศึกษาค้นคุณลักษณะส่วนบุคคลพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (54.6%) การศึกษาระดับปริญญาตรี (33.7%) อายุ 55 ปีขึ้นไป (25.3%) อาชีพรับจ้างทั่วไป (24.8%) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน (33.5%) ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นแบบบ้านเดี่ยว (92.1%) ภูมิลำเนาเป็นคนตำบลโป่งผาหรือแม่สายโดยกำเนิด (53.1%) เชื้อชาติไทย (77.9%) ทักษะคิดระดับสูง ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.63) แรงจูงใจระดับสูง ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.58) ปัจจัยเอื้อระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 1.28) การได้รับข่าวสารระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$, S.D. = 0.76) การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.82) พฤติกรรมระดับสูง ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.63) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ที่อยู่ ภูมิลำเนา เชื้อชาติ ความรู้ ทักษะคิด แรงจูงใจ ปัจจัยเอื้อ การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมตามลำดับ ได้แก่ ทักษะคิด การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ที่อยู่ การศึกษา เพศ เชื้อชาติ ปัจจัยเอื้อ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร สามารถทำนายได้ร้อยละ 58.3 ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสามารถนำไปเป็นปัจจัยนำเข้าในการพัฒนารูปแบบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลดและแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนต่อไป

Title: FACTORS AFFECTING HOUSEHOLD WASTE REDUCTION AND SEPARATION
IN PONGPHA SUBDISTRICT, MAESAI DISTRICT, CHIANGRAI PROVINCE

Author: Aekapong Phiromvong, Independent Study: M.P.H., University of Phayao, 2025

Advisor: Assistant Professor Arunpak Pitakpong , Ph.D.

Keywords: Waste, Household, Subdistrict administrative organization

ABSTRACT

This cross-sectional descriptive research aimed to study 1) household waste reduction behavior, 2) factors associated with household waste separation behavior, and 3) factors predicting waste reduction and separation behavior in PongPha Subdistrict Administrative Organization, MaeSai District, ChiangRai Province. Data were collected by questionnaires from a systematic random sampling sample of 403 people. Data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's product momentum, Chi-square, and stepwise regression analysis. Results of the study of personal characteristics The majority were female (54.6%), had a bachelor's degree (33.7%), were 55 years old and over (25.3%), were general employees (24.8%), had 3 household members (33.5%), were living in a single house (92.1%), were originally from PongPha Subdistrict or MaeSai Subdistrict (53.1%), and were Thai (77.9%). They had a high level of ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.63), a high level of motivation ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.58), a moderate level of enabling factors ($\bar{x} = 3.38$, SD = 1.28), a moderate level of information exposure ($\bar{x} = 3.17$, S.D. = 0.76), a moderate level of social support ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.82), and a high level of behavior ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.63). Factors that were significantly related to behavior ($P < 0.05$) were gender, age, education, occupation, residence, place of birth, ethnicity, knowledge, attitude, motivation, enabling factors, information exposure, and social support. Factors that could predict behavior in order were attitude, social support, residence, education, gender, ethnicity, enabling factors, and information exposure, which could predict 58.3 percent. The results of the study can be used as inputs to develop a model for changing behaviors to reduce and separate household waste.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญย์ภัค พิทักษ์พงษ์ อาจารย์ประจำ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดการศึกษาค้นคว้า อีกทั้งให้การติดตามแก้ไขงานวิจัยให้มีความถูกต้องสมบูรณ์อย่างต่อเนื่อง จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ แหลมหลัก อาจารย์ประจำ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา นายเกียรติยศ เลิศฉนวนวรรณ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล โป่งผา และดร.ทรงเดช มโนจินดา ประธานมูลนิธิ ธัมม พุทธะ บริษัท ซีโรไลฟ์ จำกัด ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา โดยเฉพาะอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาสาขาวิชานี้ รวมถึงเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนทุกท่านในการอำนวยความสะดวกด้านเอกสารและด้านอื่น ๆ ด้วยความเต็มใจเป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโป่งผา นายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลโป่งผา

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกพงศ์ ภิรมย์วงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์การวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่จะได้รับการจากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมูลฝอย.....	7
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยในชุมชน.....	12
กฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการจัดการของท้องถิ่น.....	13
แนวคิดและทฤษฎี.....	15
การทบทวนวรรณกรรม.....	19

กรอบแนวคิดการวิจัย	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
รูปแบบการวิจัย.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
การเก็บข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
บทที่ 4 ผลการวิจัย	50
ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล	51
ด้านปัจจัยนำ.....	53
ด้านปัจจัยเอื้อ	58
ด้านปัจจัยเสริม	59
ด้านพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย	62
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมเกี่ยวกับพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน	64
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมเกี่ยวกับพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน	65
ผลการทดสอบปัจจัยทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) และสมการทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน	66
บทที่ 5 บทสรุป	68
สรุปผลการวิจัย	68
อภิปรายผลการวิจัย	71
ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	78

ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	84
ภาคผนวก ข เอกสารรับรองพิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัย	93
ประวัติผู้วิจัย	95



สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	51
ตาราง 2 แสดงจำนวน ร้อยละของผู้ที่ตอบข้อคำถามเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย	53
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอย	55
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแรงจูงใจต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอย	56
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย	58
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอย	59
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อการลดและการแยกมูลฝอย	60
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผา	62
ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผา	63
ตาราง 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการลดและการแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-squared test)	64
ตาราง 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยนำด้านความรู้ ทัศนคติ แรงจูงใจ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation)	65
ตาราง 12 แสดงความสามารถในการทำนายของปัจจัยทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนโดยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)	66



สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แสดงแบบจำลองสุขภาพ PRECEDE Model.....	18
ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	39



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัญหาขยะทั่วโลกกำลังทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2566 มีปริมาณมูลฝอยชุมชนทั่วโลกอยู่ที่ประมาณ 2.3 พันล้านตัน และหากไม่มีการจัดการอย่างเร่งด่วน คาดว่าภายในปี พ.ศ. 2593 ปริมาณขยะจะเพิ่มขึ้นเป็น 3.8 พันล้านตัน โดยในแต่ละปี มีมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นมากกว่า 2.1 พันล้านตัน แต่มีเพียงร้อยละ 16 หรือประมาณ 323 ล้านตันเท่านั้น ที่ถูกนำไปเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล (United Nations Environment Programme, 2024) สถานการณ์ในภูมิภาคอาเซียนมีการผลิตขยะประมาณ 1 ใน 5 ของปริมาณขยะทั่วโลก ซึ่งการขยายตัวของเมืองและจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทำให้ปริมาณขยะมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2567) ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีประชากรประมาณร้อยละ 4 ของจำนวนประชากรโลก ผลิตมูลฝอยชุมชนสูงถึง 239 ล้านตันต่อปี หรือประมาณร้อยละ 12 ของมูลฝอยของโลก โดยเฉลี่ยพลเมืองอเมริกันผลิตขยะสูงถึง 773 กิโลกรัม ต่อปีต่อคน (Smith, 2019)

ในประเทศไทยมีการรายงานข้อมูลสถานการณ์มูลฝอยของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2564 พบว่า มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 24.98 ล้านตันต่อปี หรือประมาณ 68,434 ตันต่อวัน โดยมีอัตราการเกิดมูลฝอยเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร ปี พ.ศ. 2564 เท่ากับ 1.03 กิโลกรัม ต่อคนต่อวัน โดยมีปริมาณมูลฝอยที่ถูกกำจัดถูกต้อง 9.28 ล้านตัน ปริมาณมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้อง 7.81 ล้านตัน และปริมาณมูลฝอยตกค้าง 7.45 ล้านตัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2564) รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของปัญหาการจัดการมูลฝอยและของเสียอันตรายเป็นปัญหาที่ควรแก้ไขเร่งด่วน โดยเน้นการลดและการคัดแยกมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง การลดและการแยกมูลฝอยแบบศูนย์รวม และกำจัดโดยเทคโนโลยีแบบผสมผสานเน้นการแปรรูปเป็นพลังงานหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการขยะที่ยั่งยืน เร่งดำเนินการลดและการแยกมูลฝอยตกค้างสะสม (กรมควบคุมมลพิษ, 2564) ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2566 ระบุว่ามูลฝอยจำนวน 26.95 ล้านตัน หรือเฉลี่ย 73,840 ตันต่อวัน โดยเฉลี่ยประชากรไทยผลิตขยะวันละ 1.12 กิโลกรัม ต่อคนต่อวัน ซึ่งมีขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ร้อยละ 34.5 ขยะที่ถูกกำจัดถูกต้องร้อยละ 37.7 และขยะที่ไม่สามารถนำไปกำจัดได้อย่างถูกต้องมีมากถึงร้อยละ 27.7 (กรมควบคุมมลพิษ, 2567)

ในจังหวัดเชียงรายยังคงมีปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับการจัดการขยะ มีการรายงานว่า พบปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น 834 ตันต่อวัน โดยมีปริมาณมูลฝอยที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้อง 170 ตันต่อวัน

และมูลฝอยที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง 239 ตันต่อวัน จากปัญหาการอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยแรงงานทำให้จำนวนขยะมีมากขึ้น (กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2565)

จากการเก็บสถิติของงานสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผาพบว่า ในปี พ.ศ. 2561 มีปริมาณ 2,295.74 ตัน พ.ศ.2562 มีปริมาณขยะ 1,501.92 ตัน พ.ศ.2563 มีปริมาณขยะ 2,328.96 ตัน และ พ.ศ. 2564 มีปริมาณขยะ 2,423.56 ตัน (กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2565)

ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผาโดยงานสาธารณสุขได้มีการสุ่มสำรวจมูลฝอยที่เก็บได้จากครัวเรือน โดยผู้ที่มีหน้าที่เก็บขยะสำรวจจากขยะที่เก็บตามบ้านเรือน จำนวน 48 หลังคาเรือน โดยให้เปิดถุงขยะเพื่อสำรวจ หมู่บ้านละ 4 หลังคาเรือน จำนวน 12 หมู่บ้าน พบว่ามีเพียง 2 หลังคาเรือนที่มีการแยกขยะคิดเป็นร้อยละ 4.17 หากพฤติกรรมในการทิ้งขยะของตำบลโป่งผาไม่มีการแยกขยะจะทำให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผาอุดหนุนค่ากำจัดมูลฝอยเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขประโยชน์ของตำบลโป่งผาและเป็นภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนตำบลโป่งผาที่ต้องมีการเสียค่าจัดเก็บมูลฝอยเพิ่มขึ้น อีกทั้งในพื้นที่ตำบลโป่งผามีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ซึ่งอาจมีผลต่อการสื่อสารทำความเข้าใจรวมถึงแนวคิดในการกำจัดขยะที่ยังไม่ถูกวิธี และในพื้นที่ยังมีปัญหาการลักลอบทิ้งขยะในที่สาธารณะแหล่งน้ำตามธรรมชาติ รวมถึงมีการจัดการขยะโดยวิธีการเผากลางแจ้ง ซึ่งเป็นการจัดการขยะแบบไม่ถูกสุขลักษณะ ส่งผลให้เกิดมลพิษในดิน น้ำ และอากาศ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ขยะที่สะสมอาจทำให้เกิดการอุดตันในระบบระบายน้ำ ทำให้เกิดน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน ขยะจากอาหารอาจเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคและแมลงที่เป็นพาหะของโรค ทำให้เกิดโรคติดต่อได้อีกด้วย

จากปัญหามูลฝอยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมรวมถึงปัจจัยและทำนายพฤติกรรมลดและการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยประยุกต์ใช้แนวคิด PRECEDE Model มาเป็นกรอบแนวคิดในงานวิจัยนี้ เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน อีกทั้งช่วยลดต้นทุนในการจัดการขยะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนตำบลโป่งผา ช่วยรักษาระบบนิเวศวิทยาในตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ให้ดีขึ้น

คำถามการวิจัย

1. พฤติกรรมการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับใด

2. ปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย ในครัวเรือน ในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3. ปัจจัยใดที่สามารถทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย ในครัวเรือน ในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3. เพื่อทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยนำ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะที่อยู่อาศัย ภูมิสำเนา เชื้อชาติ ความรู้เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ทักษะติดต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน แรงจูงใจต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน มีผลต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน

2. ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การมีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในหมู่บ้าน การมีธนาคารขยะในชุมชน ในหมู่บ้านมีการบริการรับซื้อของเก่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายส่งเสริมการคัดแยกขยะในครัวเรือนและองค์การบริหารส่วนตำบลมีประกาศหรือคำสั่งในการห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะ มีผลต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน

3. ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข่าวสารกับการลดและการแยกมูลฝอย การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีผลต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional survey research) ขอบเขตด้านเนื้อหา แนวคิดเกี่ยวกับมูลฝอย แนวคิดเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารลดและการแยกมูลฝอยในชุมชน แนวคิดทฤษฎี PRECEDE Model

ขอบเขตด้านประชากร การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาคครัวเรือนที่อยู่ในทะเบียนบ้านในเขตพื้นที่ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 7,381 ครัวเรือน

ขอบเขตด้านเวลา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2566

ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมูลฝอย ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยในชุมชน กฎหมายนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการของท้องถิ่น แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น

1.1 ปัจจัยนำ

1.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะที่อยู่อาศัย ภูมิสำเนา เชื้อชาติ

1.1.2 ความรู้ในการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน

1.1.3 ทักษะในการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน

1.1.4 แรงจูงใจในการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน

1.2 ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ หมู่บ้านของท่านมีนโยบายส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการมูลฝอย หมู่บ้านของท่านมีการจัดตั้งธนาคารขยะ หมู่บ้านของท่านมีผู้รับซื้อของเก่ามาให้บริการรับซื้อตามบ้านเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านมีนโยบายส่งเสริมการคัดแยกขยะในครัวเรือนและการจัดการมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านมีประกาศหรือคำสั่ง ห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะ

1.3 ปัจจัยเสริม

1.3.1 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอย

1.3.2 การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม

2. ตัวแปรตาม

พฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

นิยามศัพท์การวิจัย

1. พฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอย หมายถึง พฤติกรรมการลดและแยกขยะ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การลดปริมาณขยะ (Reduce) การนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) การนำวัสดุที่ชำรุดมาซ่อมแซมใช้ใหม่ (Repair) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) การหลีกเลี่ยงวัสดุที่จะสร้างปัญหาขยะ (Reject)

2. มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร ภาชนะใส่อาหาร เศษพลาสติก สิ่งปฏิกูล มูลสัตว์ ทั้งที่เป็นของแข็ง ของเหลว รวมถึงสิ่งเหลือใช้ที่เกิดจากชุมชนหรือครัวเรือน

3. ครัวเรือน หมายถึง หน่วยการอยู่อาศัย ที่ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป ซึ่งมีการจัดหาสิ่งของอุปโภค บริโภค เพื่อดำรงชีพ

4. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา เป็นนิติบุคคล ที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีอำนาจหน้าที่ ในการพัฒนาตำบล ในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมถึงรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รวมถึงหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

5. ปัจจัยนำ หมายถึง ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรม ของบุคคลหรือในอีกด้านหนึ่งปัจจัยนี้จะมีความพอใจของบุคคล ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ ในการเรียนรู้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลปัจจัย ซึ่งเป็นองค์ประกอบของปัจจัยนำ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะที่อยู่อาศัย ภูมิลำเนา เชื้อชาติ ความรู้เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ทักษะต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนและแรงจูงใจต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน

6. ปัจจัยเอื้อ หมายถึง คุณลักษณะของสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านกายภาพ สังคมวัฒนธรรม ทักษะส่วนบุคคล และทรัพยากรที่จะช่วยเกื้อกูลให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย การมีนโยบายส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการมูลฝอย มีการจัดตั้งธนาคารขยะ การมีผู้รับซื้อของเก่า มาให้บริการ องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายส่งเสริมการคัดแยกขยะในครัวเรือนและการจัดการ มูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลมีประกาศหรือคำสั่ง ห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่หรือทาง สาธารณะ

7. ปัจจัยเสริม หมายถึง ปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติหรือพฤติกรรมสุขภาพที่ได้รับการ สนับสนุนหรือไม่เพียงใด ปัจจัยเสริมอาจเป็นการกระตุ้นเตือนการให้รางวัลที่เป็นสิ่งของ คำชมเชย การยอมรับ การเอาเป็นแบบอย่าง การลงโทษ การไม่ยอมรับการกระทำนั้นๆ หรืออาจเป็น กฎระเบียบที่บังคับควบคุมให้บุคคลนั้น ๆ ปฏิบัติตาม ประกอบด้วย การได้รับข่าวสารกับการลดและการแยกมูลฝอย การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีผลต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน

8. ความรู้เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจ ความถูกต้องต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยแต่ละประเภท

9. ทักษะต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย หมายถึง ความรู้สึทางบวกและลบ ต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย

10. แรงจูงใจต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย หมายถึง พฤติกรรมต่าง ๆ กับผลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
3. สามารถทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อปรับใช้ในงานบริหารจัดการขยะของตำบลโป่งผาต่อไป



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional survey research) โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมูลฝอย

- 1.1 ความหมายของมูลฝอย
- 1.2 แหล่งกำเนิดมูลฝอย
- 1.3 ประเภทมูลฝอย
- 1.4 ผลกระทบของมูลฝอย

2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยในชุมชน

- 2.1 มาตรการการลดและการแยกมูลฝอย
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยตามหลัก 5 Rs

3. กฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการของท้องถิ่น

- 3.1 หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการลดและการแยกมูลฝอย
- 3.2 การกำจัดมูลฝอย

4. แนวคิดและทฤษฎี

PRECEDE Model

5. การทบทวนวรรณกรรม

- 5.1 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอย
- 5.2 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอย

การแยกมูลฝอย

6. กรอบแนวคิดการวิจัย

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมูลฝอย

1. ความหมายของมูลฝอย

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2535 ให้ความหมายของคำว่า มูลฝอยไว้ว่า มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และ

หมายความว่ารวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550), 2550,10 มิถุนายน)

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ให้ความหมายของมูลฝอยไว้ว่า มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์ หรือซากสัตว์รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น (พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535, 2560,14 มกราคม)

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของ มูลฝอยไว้ว่า มูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว หยากเยื่อ กุมฝอย หรือ คุมฝอย (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2564)

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ความหมายของขยะหรือมูลฝอย ไว้ว่า ขยะหรือมูลฝอย คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัสดุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความว่ารวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชน หรือคร้วเรือน (กรมควบคุมมลพิษ, 2564)

สรุปได้ว่า มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร ภาชนะใส่อาหาร เศษถุงพลาสติก สิ่งปฏิกูล มูลสัตว์ ทั้งที่เป็นของแข็ง ของเหลว รวมถึงสิ่งเหลือใช้ที่เกิดจากชุมชนหรือครัวเรือน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นมูลฝอยจากครัวเรือน ที่อาศัยในพื้นที่ในตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2. แหล่งกำเนิดมูลฝอย (กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2565)

2.1 มูลฝอยจากอาคาร บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย มูลฝอยจากแหล่งนี้ มีลักษณะหลากหลาย เช่น เศษอาหาร เศษวัสดุต่าง ๆ ทั้งที่อันตรายและไม่อันตราย

2.2 มูลฝอยจากกิจกรรมภาคอุตสาหกรรม เช่น เศษวัสดุ สารประกอบต่าง ๆ จากการประกอบกิจการ และมูลฝอยที่ไม่เป็นอันตราย

2.3 มูลฝอยจากกิจกรรมภาคเกษตรกรรม เช่น ภาชนะบรรจุสารป้องกัน และกำจัดศัตรูพืชและแมลง เศษซากพืชซากสัตว์ เป็นต้น

3. ประเภทของมูลฝอย

มูลฝอยที่เกิดขึ้นสามารถแบ่งออกตามลักษณะตามกายภาพได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

3.1 ขยะอินทรีย์ (Compostable waste) คือ มูลฝอยที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ

โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นมูลฝอยที่มีปริมาณมากที่สุด คือ พบมากถึงร้อยละ 64 ของปริมาณมูลฝอยทั้งหมด

3.2 ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบยูเอชที กระป๋องเครื่องดื่ม เศษโลหะ เหล็ก อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ใช้แล้ว เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นมูลฝอยที่มีปริมาณมากเป็นอันดับที่ 2 ในกองขยะ พบประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณมูลฝอยทั้งหมด

3.3 ขยะอันตราย (Hazardous waste) คือ มูลฝอยที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นมูลฝอยที่มีปริมาณน้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณร้อยละ 3 ของปริมาณมูลฝอยทั้งหมด

3.4 ขยะทั่วไป (General waste) คือ มูลฝอยประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะอันตราย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเบื้อนเศษอาหาร โฟมเบื้อนอาหาร พอยล์เบื้อนอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้เป็นมูลฝอยที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือจะพบประมาณร้อยละ 3 ของปริมาณมูลฝอยทั้งหมดในกองขยะ

4. ผลกระทบของมูลฝอย

มูลฝอย หรือ ของเสีย เป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม สังคม และมีผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ปัจจุบันการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจและทางอุตสาหกรรม รวมทั้งพฤติกรรมของประชาชนบางคนที่ไม่มีความตระหนัก ทำให้ปริมาณมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันท้องถิ่นและชุมชนไม่สามารถเก็บขนและกำจัดมูลฝอยได้หมดหรือลดและการแยกมูลฝอยอย่างไม่ถูกหลักวิชาการ เมื่อมูลฝอยมีมากขึ้นแต่ไม่มีการจัดการอย่างถูกวิธี การนำขยะไปทิ้งข้างทางสาธารณะและพื้นที่ว่างเปล่าจึงเป็นทางออกสำหรับผู้คนในพื้นที่ส่งผลทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 ด้านสุขภาพ การที่มีการจัดการมูลฝอยได้ไม่ดี เช่น ไม่ทิ้งขยะลงในถังขยะ ทิ้งขยะลงในที่สาธารณะ เช่น แม่น้ำ สวนสาธารณะ ไม่ได้มีการคัดแยกขยะอันตราย เช่น หลอดไฟ

สารเคมี ถ่านไฟฉาย ออกจากขยะทั่วไป เมื่อขยะอันตรายเหล่านี้ปะปนกับขยะทั่วไป มีการเผาในที่โล่งแจ้ง มีการฝังกลบอย่างไม่ถูกวิธี เป็นต้น มลพิษจากขยะก็ปนเปื้อนลงสู่สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตได้แก่

4.1.1 โรคจากการติดเชื้อ เกิดจากมูลฝอยติดเชื้อที่ปะปนมากับมูลฝอยทั่วไป เช่น ผ้าอนามัย กระดาษทิชชูของผู้ที่ติดโรคโควิดหรือวัณโรค เชื้อฉีดยาที่ใช้แล้ว ผ้าก๊อชปิดแผล เป็นต้น มูลฝอยเหล่านี้เป็นความเสี่ยงที่ทำให้เกิดการติดเชื้อ เช่น บาดทะยัก โรคเอดส์ ไวรัสตับอักเสบบี เป็นต้น

4.1.2 โรคทางเดินอาหาร เกิดจากเชื้อจุลินทรีย์ต่าง ๆ เช่น ไวรัส รา หรือแบคทีเรีย ในมูลฝอยที่ตกค้างบนพื้น ซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคของหนู ยุง แมลงสาบ และแมลงวัน พาหะนำโรคภัยต่าง ๆ มาสู่มนุษย์ เช่น โรคท้องร่วง โรคพยาธิต่าง ๆ โรคบิด รวมถึงเชื้อหิวาตกโรค และไทฟอยด์ ถ้าหากรับประทานอาหารที่มีการปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์ต่าง ๆ จากพาหะนำโรคดังกล่าว อาจทำให้สารพิษเหล่านี้เข้าไปสะสมอยู่ในระบบเดินอาหาร

4.1.3 ระบบทางเดินหายใจ เกิดจากการสูดดมกลิ่นขยะ หรือฝุ่นละอองที่ปลิวฟุ้งกระจายมาจากเศษขยะชนิดต่าง ๆ ตลอดจนก๊าซหรือไอของสารพิษจากขยะอันตรายบางชนิด ที่ระเหยหรือปล่อยสารออกมาเป็นฝุ่นผสมอยู่ในอากาศ เช่น สี น้ำมันรถยนต์ นอกจากนี้การเผาขยะ อาจทำให้มีสารอันตรายปะปนอยู่ในอากาศ ในรูปของไอหรือฝุ่นของสารเคมีต่าง ๆ

4.1.4 โรคทางผิวหนัง เกิดจากขยะมีพิษบางชนิด เช่น ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดจะมีสารเคมีอันตราย หากสัมผัสหรือสัมผัสผิวโดยตรง อาจทำให้ซึมเข้าสู่ผิวหนังเข้าไปสะสมในร่างกาย จนเกิดโรคทางผิวหนัง เช่น ผื่นแพ้ หรือผิวหนังอักเสบ

4.1.5 โรคมะเร็ง เกิดจากการได้รับสารพิษเป็นระยะเวลานานอย่างต่อเนื่อง อาจรับสัมผัสจากการสูดดม จากอากาศเสีย การเผากลางแจ้ง ซึ่งเมื่อเกิดควันและมีสารพิษปะปนมากับอากาศ เช่น สารไดออกซิน ที่เป็นสารก่อมะเร็ง ซึ่งอันตรายจากมูลฝอยที่มีสารพิษเจือปนนี้ บางชนิดเมื่อได้รับสัมผัสเป็นระยะเวลานานอาจทำให้เกิดเป็นมะเร็งผิวหนังหรือมะเร็งปอดได้

4.2 ด้านสิ่งแวดล้อม การเก็บรวบรวมมูลฝอยได้ไม่หมด มีการสะสม ตกค้าง ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวน ก่อให้เกิดความรำคาญ และมูลฝอยที่ทิ้งเกลื่อนกลาด ทำให้ดูสกปรก ขาดความสวยงามในพื้นที่นั้น ๆ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้

4.2.1 มลพิษทางดิน การทิ้งมูลฝอยและของเสียลงในดินทำให้เกิดดินเสื่อมและมลพิษทางดิน ซึ่งมูลฝอยเมื่อถูกทิ้งลงในดินจะสลายตัวให้สารประกอบทั้งที่เป็นอินทรีย์และอนินทรีย์ ทั้งย่อยสลายและไม่สามารถย่อยสลายได้ มูลฝอยบางชนิดย่อยสลายกลายเป็นธาตุอาหาร และให้ประโยชน์แก่พืช ส่วนมูลฝอยหลายชนิดที่มีส่วนประกอบที่สลายยากและเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น สารพิษโลหะหนัก เมื่อสะสมในดินทำให้ดินบริเวณนั้นมีโลหะหนักสะสมอยู่ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอย

โดยวิธีการฝังกลบที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการก็เป็นไปได้ที่โลหะหนักเหล่านี้จะปนเปื้อนและสะสมในดินทำให้คุณภาพบริเวณนั้นเกิดสภาพเป็นพิษและเป็นอันตรายต่อพืช สัตว์ และมนุษย์

4.2.2 มลพิษทางอากาศ การเผามูลฝอยกลางแจ้งและด้วยเตาเผาที่ไม่มีประสิทธิภาพทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ สารพิษที่พบจากการเผามูลฝอยประกอบด้วย คาร์บอนมอนอกไซด์ คาร์บอนไดออกไซด์ ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ไนโตรเจนไดออกไซด์ สารไฮโดรคาร์บอนและอนุภาคถ้าเรามีการสูดสารพิษนี้เข้าไปจะทำให้เกิดการระคายเคืองกับระบบทางเดินหายใจ หากสูดดมเป็นเวลานานอาจทำให้หมดสติ โดยเฉพาะก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ จะทำปฏิกิริยากับความชื้นที่ผิวหนังของร่างกายเกิดกรดซัลฟิวริกซึ่งมีฤทธิ์กัดกร่อนอย่างรุนแรง ส่วนโอปรอท โอตะกั่ว ไอสังกะสี ไอดีบุก ซึ่งโอเหล่านี้เป็นอันตรายมาก คาร์บอนไดออกไซด์ จากการเผา และก๊าซมีเทนจากการหมักของมูลฝอยประเภทสารอินทรีย์นี้ทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดก๊าซเรือนกระจกเป็นผลทำให้เกิดภาวะโลกร้อน

4.2.3 มลพิษทางน้ำ การเกิดมลพิษทางน้ำหรือน้ำเสียจากการทิ้งมูลฝอย อาจเกิดจากการที่มูลฝอยที่กองอยู่บนพื้นมีความสกปรกเมื่อมีฝนตกลงมาบนกองขยะจะเกิดน้ำเสียจากกองขยะและไหลสู่แม่น้ำ ทำให้คุณภาพน้ำเสียไป พฤติกรรมการทิ้งมูลฝอยลงในแหล่งน้ำ ทำให้เกิดการตื้นเขิน การไหลของน้ำไม่สะดวกทำให้เกิดน้ำท่วมได้ง่าย และเมื่อมูลฝอยทิ้งสารอินทรีย์และอนินทรีย์ถูกย่อยสลายทำให้เกิดน้ำชะมูลฝอยที่มีความสกปรก เป็นพิษ เมื่อไหลลงสู่แหล่งน้ำผิวดิน เช่น ห้วย หนอง คลอง ทำให้เกิดอันตรายต่อสัตว์น้ำ ระบบนิเวศ และประชาชนเมื่อนำน้ำมาอุปโภคและบริโภค อีกทั้งยังสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงคุณภาพน้ำ

4.3 ด้านเศรษฐกิจ มูลฝอยที่เกิดขึ้นมีปริมาณมาก ทำให้รัฐบาลและท้องถิ่นต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อลดและการแยกมูลฝอยให้ได้ประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว หากเก็บขนและกำจัดมูลฝอยไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ย่อมทำให้บ้านเมืองสกปรก ไม่น่าดู ขาดความสวยงาม และความไม่เป็นระเบียบ ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ทำให้เสียรายได้

ผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอยหากไม่มีการจัดการให้ดี ไม่สามารถเก็บขนหรือกำจัดขยะได้หมด หรือมีการจัดการอย่างไม่ถูกหลักวิชาการ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน สังคม เศรษฐกิจ รวมถึงสิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้น ๆ เพื่อเป็นการลดผลกระทบจากมูลฝอยที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีมาตรการลดและการแยกมูลฝอยเพื่อให้เกิดการลดและการแยกมูลฝอยได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยในชุมชน

1. มาตรการการลดและการแยกมูลฝอย

เพื่อให้การดำเนินการลดและการแยกมูลฝอยมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ การดำเนินการจึงครอบคลุมการจัดการตั้งแต่ ต้นทาง กลางทาง ปลายทาง โดยมีแนวทาง ในแต่ละมาตรการดังนี้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2564)

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ปี พ.ศ. 2565 ถึง พ.ศ. 2570 ครอบคลุมการจัดการขยะ 4 ประเภท คือ มูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ตั้งแต่การลดและใช้ประโยชน์การบำบัด กำจัดขยะ อย่างถูกหลักวิชาการ ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้

1. มาตรการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยการส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการจัดการขยะต้นทาง เพื่อลดปริมาณการเกิดมูลฝอย เลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ ส่งเสริมการคัดแยกขยะและนำกลับมาใช้ใหม่ ให้มากที่สุด

2. มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดขยะ ขับเคลื่อนให้มีจำนวนสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ถูกต้องเพียงพอที่จะรองรับปริมาณมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้และให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยการจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการลดและการแยกมูลฝอย แบบรวมศูนย์และส่งเสริมให้เอกชนร่วมทุนโดยเฉพาะกลุ่มพื้นที่ขนาดกลางที่มีศักยภาพการนำขยะ ไปใช้ประโยชน์และใช้เป็นพลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้า อีกทั้งกำหนดรูปแบบมาตรฐาน การจัดการขยะโดยมุ่งเน้นเทคโนโลยีการจัดการแบบผสมผสานที่เหมาะสมกับการจัดการต้นทาง บริบทของพื้นที่และองค์ประกอบของมูลฝอย

3. การพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการขยะ พัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมการจัดการที่ต้นทาง ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิต การบริโภค และการจัดการภายหลังจากการบริโภค โดยการพัฒนากฎหมายเดิม เช่น การเพิ่มเติมหมวด/มาตรา ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 หรือพัฒนากฎหมายใหม่ ตามหลักการขยายความรับผิดชอบ ของผู้ผลิต หรือเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของเสียอันตรายชุมชน เพื่อกำหนดอำนาจและ หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีความชัดเจน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้ตามกฎหมาย และดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการกำหนดระเบียบข้อบังคับในการเป็นศูนย์รวบรวมของ เสียอันตรายชุมชนของจังหวัด ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ในการลดและการแยกมูลฝอยของเสียอันตรายชุมชน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยตามหลัก 5 Rs

กรมควบคุมมลพิษ (2564) ได้กำหนดมาตรการและแนวทางการปฏิบัติการจัดการมูลฝอยตามหลัก 5 Rs ดังนี้

2.1 การลดปริมาณขยะ (Reduce) เป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น เช่น เป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น เช่น ใช้ตะกร้าใส่ของแทนถุงพลาสติก การเลือกใช้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่แทนขนาดเล็ก การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2.2 การนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) เป็นการนำมาใช้ใหม่หรือเป็นการใช้ซ้ำ เช่น นำขวดกาแฟมาใส่น้ำตาล การใช้กระดาษพิมพ์ทั้งสองหน้า การนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่เป็นการพยายามใช้สิ่งของหลาย ๆ ครั้งก่อนทิ้ง

2.3 การนำวัสดุที่ชำรุดมาซ่อมแซมใช้ใหม่ (Repair) เป็นการนำมาแก้ไข นำวัสดุหรืออุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายมาซ่อมใช้ใหม่ก่อนที่จะทิ้งเป็นขยะ เช่น เสื้อผ้าขาดนำไปเย็บ เป็นต้น

2.4 การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่มาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติก กระดาษ ขวดนำมาหลอมใหม่ เป็นการนำวัสดุมาผ่านกระบวนการผลิตเป็นสินค้าใหม่

2.5 การหลีกเลี่ยงวัสดุที่จะสร้างปัญหาขยะ (Reject) การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก หรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น โฟม ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก หรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง ปฏิเสธหรือไม่ใช้ของผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก

กฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการจัดการของท้องถิ่น

หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารลดและการแยกมูลฝอย

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล และราชการส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 พระราชบัญญัติฉบับนี้ส่งผลให้มีการกระจายอำนาจสู่องค์กรประชาชนในระดับตำบลอย่างมาก โดยได้ยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ คือ มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาทขึ้นไป เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่โดยตรงที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) ได้แก่ มาตรา 67(2) และมาตรา 16 (18) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ

ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล อีกทั้งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมวด 3 การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย มาตรา 18 ได้กำหนดให้อำนาจในการ เก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตอำนาจที่รับผิดชอบ และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 หมวด 3 การห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอย ในที่สาธารณะ อีกทั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2560 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการบริหารลดและการแยกมูลฝอย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดปริมาณและคัดแยกมูลฝอย เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และรับผิดชอบต่อในการลดและการแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดมูลฝอย รวมถึงเปิดเผยข้อมูล และรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ

2. การเก็บและขนมูลฝอย

2.1 จัดให้มีภาชนะรองรับขยะในพื้นที่สาธารณะอย่างเหมาะสมกับกิจกรรมในสถานที่นั้น โดยอย่างน้อยต้องมีภาชนะรองรับมูลฝอยทั่วไปและมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน โดยภาชนะรองรับมูลฝอยต้องมีลักษณะที่เหมาะสมกับการใช้งาน โดยมีสีเฉพาะสำหรับรองรับมูลฝอยแต่ละประเภท หรืออาจกำหนดข้อความหรือสัญลักษณ์อื่นซึ่งแสดงถึงมูลฝอยประเภทนั้น ไว้อย่างชัดเจนที่ภาชนะรองรับมูลฝอย ดังนี้ สีน้ำเงิน สำหรับมูลฝอยทั่วไป สีเขียว สำหรับมูลฝอยอินทรีย์ สีเหลือง สำหรับมูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ สีส้ม สำหรับมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

2.2 ประกาศกำหนด วัน เวลา สถานที่ และเส้นทางการเก็บและขนมูลฝอยให้ประชาชนในพื้นที่ทราบล่วงหน้า

2.3 ดำเนินการเก็บมูลฝอยในอุปกรณ์ หรือยานพาหนะซึ่งกันน้ำและปิดอย่างมิดชิด รวมทั้งจัดการป้องกันไม่ให้มูลฝอย น้ำ หรือสิ่งอื่นอันเกิดจากมูลฝอยตกหล่นรั่วไหลออกจากอุปกรณ์ หรือยานพาหนะนั้น และต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว โดยระมัดระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อ การจราจร สุขภาพ อนามัย หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน

3. จัดให้มีมาตรการในการควบคุม กำกับ การขนมูลฝอยทั่วไป แล้วแต่กรณีเพื่อป้องกันการลักลอบทิ้งมูลฝอยทั่วไป ได้แก่ เจ้าหน้าที่ขนมูลฝอยต้องบันทึกน้ำหนักมูลฝอยที่ส่งถึงสถานที่กำจัด ทุกครั้งและจัดทำรายงานเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ผู้กำจัดมูลฝอยต้องจัดทำรายงานน้ำหนักมูลฝอยรับ กำจัดแจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งสถานที่กำจัดตั้งอยู่และเจ้าหน้าที่ขนมูลฝอยต้องจัดให้มีมาตรการ ควบคุมและติดตามเส้นทางการขนมูลฝอย หรือระบบอื่นตามที่เห็นสมควร

3.1. การกำจัดมูลฝอย

3.1.1 คัดแยกมูลฝอยที่จัดเก็บได้ออกเป็นมูลฝอยที่ย่อยสลายง่าย มูลฝอยที่ย่อยสลายยาก และมูลฝอยที่ไม่ย่อยสลายก่อนนำไปกำจัด

3.1.2 การกำจัดมูลฝอยให้ทำตามความเหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพและคุณสมบัติของมูลฝอย หรือสอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม และระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยการกำจัดมูลฝอยสามารถดำเนินการตามวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธี ดังนี้

- 1) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล
- 2) การหมักทำปุ๋ยหรือก๊าซชีวภาพ
- 3) การกำจัดด้วยพลังงานความร้อน
- 4) การแปรสภาพเป็นเชื้อเพลิงหรือพลังงาน

วิธีอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด หรือคณะกรรมการจังหวัดให้คำแนะนำนอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีอำนาจบังคับใช้กฎหมายการสาธารณสุข เพื่อควบคุมกำกับดูแลและลด และการแยกมูลฝอย โดยการตราข้อกำหนดของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

แนวคิดและทฤษฎี

PRECEDE Model

แบบจำลอง PRECEDE Model เป็นกระบวนการเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ปัจจัย พฤติกรรมด้านสุขภาพซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก (PRECEDE-PROCEED Model) เริ่มพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 1980 โดย Lawrence W. Green ซึ่ง PRECEDE Model ย่อมาจาก Predisposing, Reinforcing, and Enabling Causes in Education Diagnosis and Evaluation เป็นกระบวนการใช้ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมในการวินิจฉัยและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อเปลี่ยนแปลงสุขภาพ โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยด้านที่ส่งผลต่อการศึกษาที่จำเป็นในการวางแผน กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ มีกระบวนการวางแผน 8 ขั้นตอน ดังนี้ (Green & Kreuter, 2005)

ระยะที่ 1 การประเมินทางสังคม (Social assessment) เป็นการพิจารณาและวิเคราะห์ คุณภาพชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนแรกของการวิเคราะห์โดยการประเมินสิ่งที่เกี่ยวข้อง หรือตัวกำหนด คุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีจุดประสงค์เพื่อค้นหาข้อมูลและประเมินปัญหา ด้านสังคมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชากรเป้าหมาย

ระยะที่ 2 การประเมินด้านระบาดวิทยา พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อม (Epidemiological, Behavioral and Environmental assessment) เป็นการวิเคราะห์ ว่ามีสุขภาพที่สำคัญอะไรบ้าง ซึ่งสุขภาพเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาสังคม

หรือได้รับผลกระทบจากปัญหาทางสังคม ในขณะที่เดียวกันปัญหาทางสุขภาพก็มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตเช่นกัน ข้อมูลทางระบาดวิทยาจะชี้ให้เห็นถึงการเจ็บป่วยการเกิดโรคและภาวะสุขภาพตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเจ็บป่วยและเกิดการกระจายของโรค โดยจะวิเคราะห์ทั้งด้านพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมและพันธุกรรม การวิเคราะห์ทางระบาดวิทยาจะช่วยให้สามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงานสุขภาพได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ระยะที่ 3 การประเมินด้านการศึกษาและนิเวศวิทยา (Education and ecological assessment) ระยะนี้เป็นการประเมินสาเหตุของพฤติกรรมสุขภาพที่ระบุไว้ในระยะที่ 2 สาเหตุของพฤติกรรมประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยนำ (Predisposing factors) ปัจจัยเอื้อ (Enabling factors) และ ปัจจัยตาม

1. ปัจจัยนำ (Predisposing factors) หมายถึง ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคลหรือในอีกด้านหนึ่งปัจจัยนี้จะเป็นความพอใจของบุคคลซึ่งได้มาจากประสบการณ์ในการเรียนรู้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลปัจจัยซึ่งเป็นองค์ประกอบของปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้ ทักษะคติ ความเชื่อ ค่านิยม การรับรู้ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและอายุ เพศ ระดับการศึกษา ขนาดครอบครัว

2. ปัจจัยเอื้อ (Enabling factors) หมายถึง คุณลักษณะของสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านกายภาพและสังคมวัฒนธรรม ทักษะส่วนบุคคล และทรัพยากรที่จะช่วยเกื้อกูลให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สิ่งที่เป็นแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นในการแสดงพฤติกรรมของบุคคลชุมชนรวมทั้งทักษะที่จะช่วยให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ และความสามารถที่จะใช้แหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับราคา ระยะทาง นอกจากนั้นสิ่งที่สำคัญก็คือการหาได้ง่าย และความสามารถเข้าถึงได้ และหมายรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งสามารถทำให้บุคคลสามารถใช้บริการสิ่งของและสถานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพได้ ดังนั้นปัจจัยเอื้อจึงเป็นสิ่งช่วยให้การแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เป็นไปได้ง่ายมากขึ้น

3. ปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) หมายถึง ปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติหรือพฤติกรรมสุขภาพที่ได้รับการสนับสนุนหรือไม่เพียงใด ลักษณะของแหล่งปัจจัยเสริมจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัญหาในแต่ละเรื่อง เช่น การดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนหรือสถานศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน ปัจจัยเสริมที่สำคัญได้แก่ เพื่อน นักเรียน ครู หรือบุคคลในครอบครัว เป็นต้น ปัจจัยเสริมอาจเป็นการกระตุ้นเตือนการให้รางวัลที่เป็นสิ่งของ คำชมเชย การยอมรับการเอาเป็นแบบอย่าง การลงโทษ การไม่ยอมรับการกระทำนั้นๆ หรืออาจเป็นกฎระเบียบที่บังคับควบคุมให้บุคคลนั้น ๆ ปฏิบัติตามก็ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้บุคคลจะได้รับจากบุคคลอื่นที่มีอิทธิพลต่อตนเอง และอิทธิพลของบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะแตกต่างกันไปตามพฤติกรรมของบุคคลและสถานการณ์ โดยอาจจะช่วยสนับสนุนหรือยับยั้งการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ก็ได้

ระยะที่ 4 การประเมินด้านการบริหารและนโยบาย และการสร้างกิจกรรมในโครงการส่งเสริมสุขภาพ (Administrative and policy assessment and intervention alignment) เป็นการประเมินความสามารถของการบริหารและนโยบายของการจัดการโครงการส่งเสริมสุขภาพ เพื่ออธิบายถึงแหล่งทรัพยากรขององค์กรที่ต้องการสร้างแผนงานและดำเนินงานตามแผนงาน ทำให้โครงการส่งเสริมสุขภาพประสบความสำเร็จ โดยการประเมินด้านการบริหารเป็นการวิเคราะห์นโยบายทรัพยากรและสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาแผนงานโครงการสุขภาพ และการประเมินด้านนโยบายเป็นการประเมินว่าวัตถุประสงค์ของแผนงานโครงการว่าสอดคล้องเหมาะสมกับภารกิจ กฎระเบียบขององค์กรหรือไม่

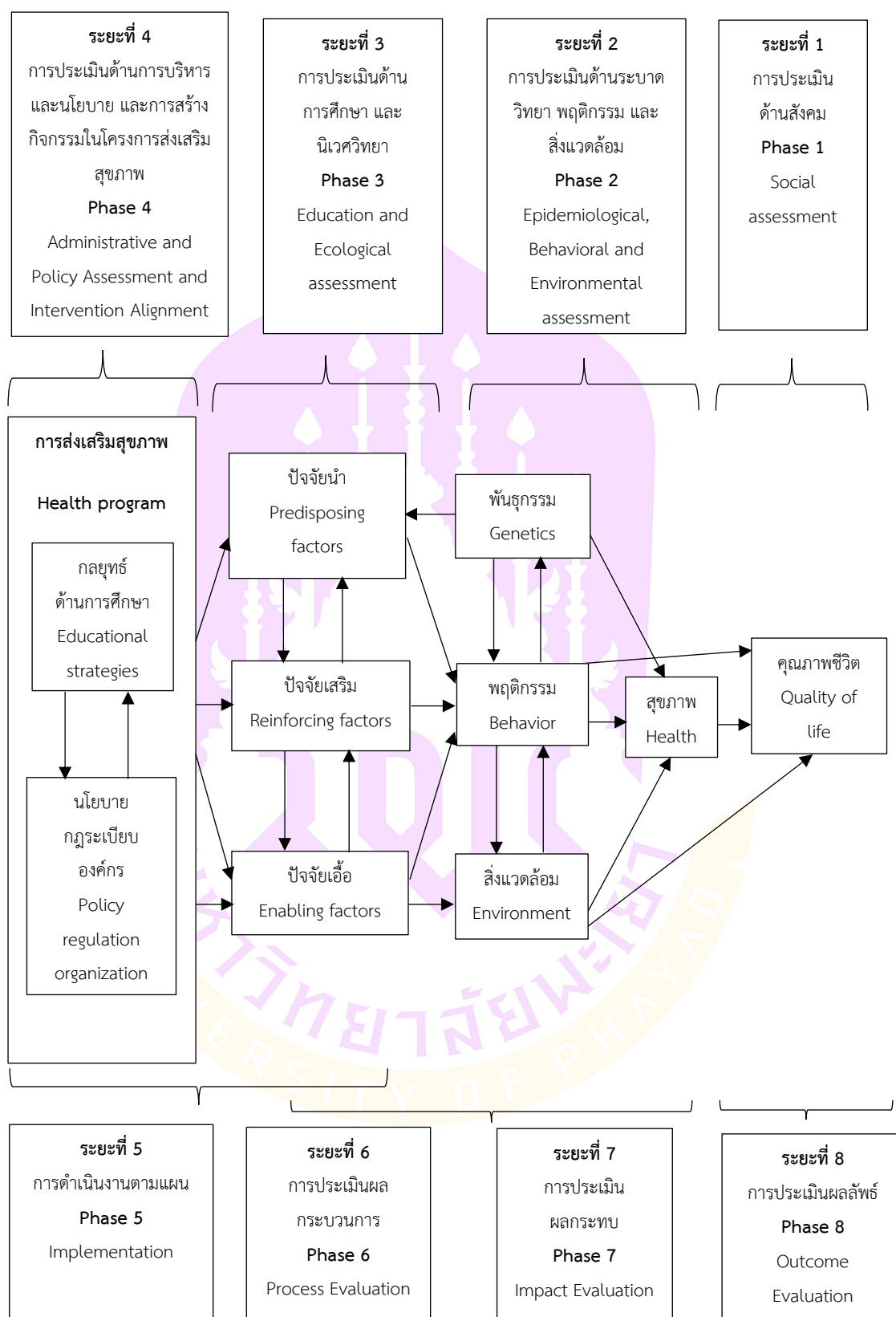
ระยะที่ 5 การดำเนินงานตามแผน (Implementation) การดำเนินงานตามแผนงานโครงการ ดำเนินงานตามกลวิธี วิธีการและกิจกรรมโดยผู้รับผิดชอบในแต่ละเรื่องและประเด็นที่กำหนดไว้ตามตารางปฏิบัติกิจกรรม

ระยะที่ 6 การประเมินผลกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการที่ใช้ในการดำเนินงานตามแผนโครงการ

ระยะที่ 7 การประเมินผลกระทบ (Impact evaluation) เป็นการวัดประสิทธิผลของแผนงานโครงการตามวัตถุประสงค์ระยะสั้นที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม

ระยะที่ 8 การประเมินผลลัพธ์ (Outcome evaluation) เป็นการประเมินผลรวบยอดของวัตถุประสงค์ที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นและประโยชน์ที่ได้รับด้านสุขภาพหรือคุณภาพชีวิต ซึ่งอาจจะใช้เวลานาน ผลเหล่านี้จึงจะเกิดขึ้น ซึ่งอาจใช้เวลาเป็นปี ๆ จึงจะสามารถประเมินคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายได้

จากแบบจำลองทฤษฎี PRECEDE Model ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน แสดงดังแผนผังการวิเคราะห์ปัจจัยตามภาพที่ 1 ดังนี้



ภาพ 1 แสดงแบบจำลองสุขภาพ PRECEDE Model

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงใช้ทฤษฎี PRECEDE Model ระยะที่ 4 เพื่อเป็นการประเมินคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเป้าหมาย ค้นหาข้อมูล ประเมินปัญหาด้านสังคมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชากรเป้าหมาย โดยอาศัยปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริม ประเมินสาเหตุของพฤติกรรมสุขภาพ รวมถึงประเมินด้านการบริหารและนโยบายการสร้างกิจกรรมในโครงการส่งเสริมสุขภาพ

การทบทวนวรรณกรรม

1. การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย มีดังนี้

สิตศรัทธา วงษ์อนันต์ และคณะ (2561) งานวิจัยเรื่อง การศึกษาการลดและการแยกมูลฝอยของประชาชนในหมู่ 10 ตำบลขามใหญ่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี การศึกษารั้งนี้จึงเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลการจัดการมูลฝอยของชุมชน ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย เจตคติที่มีต่อการจัดการมูลฝอย พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน และการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการมูลฝอย กลุ่มกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชน ใน หมู่ 10 ตำบลขามใหญ่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายจำนวน 243 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการจัดการมูลฝอยของชุมชน ความรู้ เจตคติ พฤติกรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนลดปริมาณขยะในครัวเรือนโดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 94.2) มีการคัดแยกขยะ (ร้อยละ 82.3) วิธีการทิ้งขยะในครัวเรือนโดยการแยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ก่อนทิ้ง (ร้อยละ 53.5) การจัดการขยะในครัวเรือนจะเป็นการส่งต่อไปเทศบาล (ร้อยละ 90.5) ขยะที่ทิ้งมากที่สุดคือ ผัก ผลไม้ และเศษอาหาร (ร้อยละ 45.3) และต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการขยะ คือ วิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธี (ร้อยละ 33.3) 2) ความรู้ เจตคติ พฤติกรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการจัดการมูลฝอย เท่ากับ 8.27 (S.D. = 2.00), 2.48 (S.D. = 0.33), 32.23 (S.D. = 4.57) และ 3.36 (S.D. = 0.79) ตามลำดับ

สุริยะ หาญพิชัย และจันทร์ฉาย จันทร์ลา (2561) งานวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการลดและการแยกมูลฝอยของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำานารายณ์ 2) ศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ และ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี วิธีการศึกษา คือ 1) ใช้แบบสอบถามกับประชาชนของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ จำนวน 380 คน และ 2) ใช้แบบสัมภาษณ์กับเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชน จำนวน 20 คน พบว่า การจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะกับการจัดการขยะในครัวเรือนโดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มีส่วนประกอบคือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม (2562) งานวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดและการแยกมูลฝอยชุมชน: เทศบาลนครนครศรีธรรมราช การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมระหว่างคุณภาพและปริมาณโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับตัวแทนภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และใช้แบบสอบถามกับผู้มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน 400 ครัวเรือน ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนาและอนุมาน รวมถึงการทำ SWOT Analysis และ TOWS Matrix ผลการวิจัยพบว่า 1) เทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีมูลฝอยตกค้างในสถานที่กำจัดมูลฝอย 1.12 ล้านตัน ใช้วิธีการกำจัดแบบเทกอง ระบบการจัดการมูลฝอยชุมชนมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บและการกำจัดมูลฝอย แต่ยังขาดแนวทางการจัดการมูลฝอยชุมชนและไม่มีระบบการคัดแยกมูลฝอยชุมชนที่ต้นทาง 2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับสูง ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับต่ำ

กานดา ปุ่มสิน, ทอแสง พิมพ์บำรุงธรรม และนลพรรณ เจนจรัสฤทธิ์ (2564) งานวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย องค์การบริหารตำบลแก้งไก่ อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 240 คน จากนั้นวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ รูปแบบการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Window พบว่า ด้านการคัดแยกมูลฝอย นำข้อมูลมาแปรค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อระดับพฤติกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.509) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่มีการนำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.552) พฤติกรรมที่มีมากที่สุดคือ ทานเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้กลับนำมาใช้ใหม่ได้อีก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.485) ด้านการคัดแยกมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.519) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทานมีการคัดแยกขยะประเภทหลอดนื้ออนและกระป๋องสเปรย์ ก่อนทิ้งลงในถังขยะ ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.526) ด้านการลดการเกิดมูลฝอย พบว่าพฤติกรรม

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.481) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการช่วยเหลือขยะ ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.579)

2. การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอย มีดังนี้

รุ่งอรุณ วงษ์อินทร์ และกฤษฎา นันทเพ็ชร (2556) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะที่อยู่อาศัยและเขตพื้นที่พักอาศัยโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ครัวเรือน โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่ความแปรปรวนทางเดียว และใช้วิธี LSD ในการจับรายคู่ เมื่อมีความแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการลดปริมาณมูลฝอย (Reduce) มีการปฏิบัติบ่อยครั้งมากที่สุด รองลงมาคือด้านการนำมาใช้ซ้ำ (Reuse) ด้านการคัดแยกขยะ และด้านการซ่อมแซมแก้ไขสิ่งของต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานต่อได้ (Repair) ส่วนการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ด้านการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงใช้ของผิดวัตถุประสงค์ (Reject) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และลักษณะที่อยู่อาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในส่วนของผลเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย พบว่า เพศ รายได้ในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและเขตพื้นที่พักอาศัยต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน

กัลยาณี อุปราสิทธิ์ (2558) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลสันโป่ง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลสันโป่ง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลสันโป่ง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 366 ครัวเรือน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

เพื่อหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยโดยภาพรวมของครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของครัวเรือนอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านการลดการเกิดมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมด้านการนำไปใช้ต่อ อยู่ระดับปานกลาง และพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับดี ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในภาพรวมของครัวเรือน พบว่า เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย และความรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของครัวเรือนด้านการลดการเกิดมูลฝอย ด้านการนำไปใช้ต่อ และด้านการคัดแยก มูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุธาสิณี บุญมาก (2559) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ ที่แหล่งกำเนิดของประชาชนในและนอกเขตเทศบาลนครนครปฐม การวิจัยครั้งนี้ศึกษา และเปรียบเทียบปัจจัยด้านบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ในการคัดแยกขยะของประชาชนในและนอกเขตเทศบาลนครนครปฐม โดยรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น มาสัมภาษณ์ตัวแทน จำนวน 282 ครัวเรือนในเขตเทศบาลนครนครปฐม ตำบลพระปฐมเจดีย์ และจำนวน 110 ครัวเรือน ในตำบลโพรงมะเดื่อ ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลนครนครปฐม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ความสัมพันธ์ทางสถิติของข้อมูลเชิงคุณภาพด้วย Chi-square tests และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ด้วย Gamma coefficient หรือ Crammer's V coefficient พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลฯ ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา อาชีพรับจ้างและค้าขาย รายได้ครัวเรือน 10,001-20,000 บาทต่อเดือน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน ในขณะที่ประชาชนนอกเขต เทศบาลฯ ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา อาชีพรับจ้าง รายได้ครัวเรือน 5,001-10,000 บาทต่อเดือน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน อีกทั้งพบว่า ประชาชนใน และนอกเขตเทศบาล ฯ มีความถี่การรับรู้ข้อมูลเรื่องการคัดแยกขยะในระดับต่ำ แต่มีความรู้ ความตระหนัก และความเข้าใจในการคัดแยกขยะในระดับสูง สำหรับการคัดแยกขยะในครัวเรือนอยู่ ในระดับสูง โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกขยะครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาล ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ครัวเรือน จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน ความตระหนัก พื้นที่จัดเก็บขยะที่คัดแยก และประเภทที่อยู่อาศัย ในขณะที่ปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกขยะครัวเรือนของประชาชนนอกเขตเทศบาล ฯ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ เพศ ความตระหนัก ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสาร พื้นที่จัดเก็บขยะ ที่คัดแยก และประเภทที่อยู่อาศัย แต่พบว่าการมีส่วนร่วมทางสังคมในการคัดแยกขยะครัวเรือน อยู่ในระดับต่ำ โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางสังคมในการคัดแยกขยะของ

ประชาชนในเขตเทศบาลฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ การศึกษา รายได้ครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความตระหนัก ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการได้รับการบริการ เก็บขยะจากหน่วยงาน ในขณะที่ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางสังคมในการคัดแยกขยะของประชาชนนอกเขตเทศบาลฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความเข้าใจข้อมูลข่าวสารเรื่องการคัดแยกขยะและพื้นที่จัดเก็บขยะที่คัดแยก

วันวิสาข์ คงพิรุณ, สรัญญา ถีป้อม และวิโรจน์ จันทร (2560) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในหมู่บ้านโป่งปะ ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชน นำไปสู่การหาแนวทางการจัดการขยะเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ภาคตัดขวาง โดยประชากรในการศึกษา ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโป่งปะ ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีอายุตั้งแต่ 20-60 ปี จำนวน 121 ครัวเรือนโดยใช้เกณฑ์ในการคัดเข้าและใช้การสัมภาษณ์จากแบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชน 2) ความรู้และความตระหนักต่อการจัดการมูลฝอยของประชาชนและ 3) หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และความตระหนักกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบ Chi-square ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 60.83) และมีความตระหนักต่อการจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 90.08) แต่การจัดการมูลฝอยยังคงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 67.77) นอกจากนี้ยังพบว่า ความรู้และความตระหนักในการจัดการมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะที่ยังอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำและจัดให้มีถังขยะสาธารณะไว้บริการในพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ชนบทจึงมักจะใช้การเผาเป็นวิธีการกำจัดขยะเป็นส่วนมากที่สำคัญที่สุดต้องสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนคำนึงถึงความสำคัญของการแยกขยะและการกำจัดขยะที่ถูกต้อง

นฤมล ตานตระกูล (2560) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ขนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลขนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลขนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และระยะเวลาที่อยู่อาศัย ในเขตตำบลขนงพระเก็บข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างรายคู่ใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Post hoc) โดยวิธี LSD ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษา พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอบางละมุง จังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับไม่ปฏิบัติเลย เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านการคัดแยกมูลฝอย และด้านการลดมูลฝอย ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอบางละมุง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีรายได้และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

วริษฐา แสงยางใหญ่, ศรีรัตน์ ล้อมพงศ์ และบุญธรรม กิจปรีดาภิรุต (2560) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดขยะครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะครัวเรือน 211 คน พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการลดขยะครัวเรือนระดับน้อยได้คะแนนเพียงร้อยละ 57.3 ($\bar{X} = 45.86$, S.D. = 15.86) โดยมีพฤติกรรมคัดแยกไว้ใช้ประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือการนำกลับมาใช้ซ้ำ การลดการใช้ การกำจัดบางส่วน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 65.4, 59.6, 56.7 และ 47.6 ตามลำดับ มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงมากที่สุดร้อยละ 84.8 ($\bar{X} = 67.87$, S.D. = 8.44) รองลงมา คือ การรับรู้ประโยชน์ ความคาดหวังผลลัพธ์ การรับรู้อุปสรรคและการสนับสนุนทางสังคม ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.3 ($\bar{X} = 65.82$, S.D. = 8.20), 78.3 ($\bar{X} = 62.67$, S.D. = 8.92), 57.5 ($\bar{X} = 45.96$, S.D. = 11.73) และ 42.7 ($\bar{X} = 45.86$, S.D. = 11.79) ตามลำดับ ปัจจัยที่มีผลร่วมกันทำนายพฤติกรรมการลดขยะครัวเรือน ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การสนับสนุนทางสังคม การรับรู้โอกาสเสี่ยงและลักษณะที่อยู่อาศัย โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 41.3 ดังสมการ $Y = -3.0005 + 0.571$ (การสนับสนุนทางสังคม) + 1.784 (จำนวนสมาชิกในครัวเรือน) + .425 (การรับรู้โอกาสเสี่ยง) - 5.070 (ลักษณะที่อยู่อาศัย)

ศุภพร วิเศษชาติ, สมบัติ ศิลา และสุนิสา แสงจันทร์ (2560) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของประชาชนชุมชนที่ 2 เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกมูลฝอย ความตระหนักในการคัดแยกมูลฝอย การได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความตระหนักและการได้รับการส่งเสริมกับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ตัวอย่างที่ศึกษาคือตัวแทนหลังคาเรือนในชุมชนหมู่ที่ 2 จำนวน 157 หลังคาเรือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา ในรูปจำนวนร้อยละ และใช้สถิติอ้างอิงในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในรูปสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกมูลฝอยในระดับมาก ($\bar{X} = 7.12$, S.D. = 1.94) มีความตระหนักในการคัดแยกมูลฝอยในระดับมาก ($\bar{X} = 16.77$, S.D. = 2.13) ได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อย ($\bar{X} = 8.72$, S.D. = 3.54) มีพฤติกรรมในการคัดแยกมูลฝอยในระดับน้อย ($\bar{X} = 12.39$, S.D. = 8.14) จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$, $r = 0.174$) ความตระหนักไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย ($p < 0.05$) และการได้รับการส่งเสริมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$, $r = 0.243$)

วิภาณี อุซุบ (2561) งานวิจัยเรื่อง ความรู้ พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชน และคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้ในการจัดการขยะของประชาชนตำบลเหล่ายาว 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชนตำบลเหล่ายาว 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนด้านคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน 4) เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนด้านคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 ครั้วเรือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า มีความรู้ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 14.33$, S.D. = 2.65) ความรู้ด้านประเภทของขยะในเรื่องใบไม้กิ่งไม้เป็นมูลฝอยที่ย่อยสลายได้มากที่สุด ร้อยละ 95.44 รองลงมา คือ ด้านการลดปริมาณขยะในเรื่องการใช้ปิโตรแทนกล่องโฟม ร้อยละ 93.42 พฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนโดยรวมปฏิบัติเป็นบางครั้ง ($\bar{X} = 2.31$, S.D. = 0.657) โดยมีพฤติกรรมในด้านการนำมูลฝอยเศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูปสูงที่สุด ($\bar{X} = 2.56$, S.D. = 0.627) รองลงมา คือ ด้านการลดการเกิดมูลฝอย ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.578) ขยะส่วนใหญ่ของประชาชนภายในตำบลเหล่ายาวมีแหล่งกำเนิดมาจากเศษอาหารภายในครัวเรือน ร้อยละ 30.08 รองลงมา คือ ขวดพลาสติกหรือขยะรีไซเคิล ร้อยละ 25.04 ประเภทของขยะทั่วไปมีการนำมาทิ้งมากที่สุด ร้อยละ 38.96 รองลงมา คือ ประเภทขยะอันตราย ร้อยละ 27.89 ประชาชนกำจัดขยะในครัวเรือนโดยนำมาทิ้งไว้ในจุดที่องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวกำหนด ร้อยละ 51.40 รองลงมา คือ

นำไปฝังกลบ ร้อยละ 17.49 ระดับความพึงพอใจของประชาชนด้านคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.758) ประชาชนมีความพึงพอใจในด้านการดูแลเอาใจใส่สูงที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.752) รองลงมา คือ ด้านสิ่งที่ป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.766) ประชาชนมีความคาดหวังด้านคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ในด้านการตอบสนอง ในเรื่องการจัดเก็บขยะด้วยความรวดเร็วมากที่สุด ร้อยละ 99.75 รองลงมา คือ ด้านความน่าเชื่อถือในเรื่องที่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวจัดการเก็บขยะทันทีเมื่อประชาชนมีเหตุเดือดร้อน ร้อยละ 99.49

นฤญา ยางธิสาร, พันธุ์ทิพย์ หินหุ้มเพชร และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์ (2563) งานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยครัวเรือนของผู้อยู่อาศัยในตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยครัวเรือนของผู้อยู่อาศัย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยครัวเรือนของผู้อยู่อาศัยและศึกษาความสามารถของปัจจัยในการพยากรณ์พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยครัวเรือนของผู้อยู่อาศัยในตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากตัวแทนครัวเรือนที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยครัวเรือน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic sampling) ได้ทั้งสิ้น 180 ครัวเรือน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ สถิติ Eta, Pearson correlation และสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน พบว่า ตัวแทนครัวเรือนมีระดับความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยครัวเรือนอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 67.20 ทักษะเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 88.30 เมื่อพิจารณาความสามารถในการพยากรณ์พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยครัวเรือน ได้แก่ การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยจากบุคคลในครัวเรือนและเพื่อนบ้าน ($\beta = 0.377$) ทักษะเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยครัวเรือน ($\beta = 0.369$) จำนวนการใช้บริการรับซื้อของเก่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยครัวเรือนสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยครัวเรือนร้อยละ 41.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ธีรวรรณ บุญโทแสง และคณะ (2561) งานวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะของหมู่บ้านนางแลในตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะ ของชาวบ้านในหมู่บ้านนางแลใน ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยเปรียบเทียบชาวบ้านสองกลุ่มคือกลุ่มชาวบ้านที่อาศัยในพื้นที่ราบกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในพื้นที่สูง ซึ่งเป็นชาติพันธุ์อาข่าและลาหู่

ผลการศึกษาพบว่า ในการสำรวจความรู้เกี่ยวกับขยะของชาวบ้านพบว่า ชาวบ้านในพื้นที่ราบมีความรู้เกี่ยวกับประเภทขยะและโทษของขยะมากกว่าชาวบ้านที่เป็นชาติพันธุ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในขณะที่ความรู้ในเรื่องการจัดการขยะพบว่า ชาวบ้านทั้งสองกลุ่มมีความรู้ไม่แตกต่างกัน อยู่ในเกณฑ์ดีพอใช้เหมือนกัน สำหรับการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะพบว่า ชาวบ้านทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาขยะในชุมชน ปัญหาการจัดการขยะในชุมชน การรับรู้ข่าวสาร การจัดการขยะ อุปสรรคและปัญหาในการจัดการขยะในชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมการจัดการขยะในชุมชนไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนการศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะพบว่า พฤติกรรมด้านการลดการเกิดมูลฝอยของชาวบ้านทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีพฤติกรรมคล้ายกัน มีเพียงการให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านเพื่อให้ช่วยกันลดมูลฝอยนั้น ชาวบ้านที่เป็นชนเผ่ามีพฤติกรรมด้านนี้มากกว่าชาวบ้านในพื้นที่ราบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นอกจากนี้ พฤติกรรมด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ของชาวบ้านทั้งสองกลุ่มยังพบว่า ชาวบ้านในพื้นที่ราบมีพฤติกรรมนำขยะที่เป็นวัสดุประเภทโลหะไปขายมากกว่าชาวบ้านที่เป็นชนเผ่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนพฤติกรรมด้านการคัดแยกมูลฝอย พบว่าชาวบ้านในพื้นที่ราบมีพฤติกรรมคัดแยกขยะเปียกขยะแห้ง การคัดแยกขยะประเภทหลอดนํ้าอ่อนและแบตเตอรี่ และการคัดแยกขยะประเภทวัสดุพลาสติกมากกว่าชาวบ้านที่เป็นชาติพันธุ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สุดท้าย พฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการขยะของชาวบ้านพบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการคิดวิธีกำจัดขยะในชุมชนของชาวบ้านที่เป็นชาติพันธุ์จะมีมากกว่าชาวบ้านในพื้นที่ราบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ศราวุฒิ ทับผดุง และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (2563) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณมูลฝอยครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการมูลฝอยอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่ไม่มีการบริหารจัดการและการแยกมูลฝอย การวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการลดปริมาณมูลฝอยและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างคือผู้ที่ทำหน้าที่จัดการมูลฝอยครัวเรือนจำนวน 411 ครัวเรือน โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณมูลฝอย KR-20 เท่ากับ 0.72 ส่วนแบบสอบถามทัศนคติที่ดี แรงจูงใจต่อการลดปริมาณมูลฝอย การได้รับข่าวสาร การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการลดปริมาณมูลฝอย ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช เท่ากับ 0.70 0.76, 0.72, 0.90 และ 0.72 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีพฤติกรรมการลดปริมาณมูลฝอย อยู่ในระดับสูง ($M = 3.89$, $S.D. = 0.59$) และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหาร

จัดการมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้แก่ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ($\beta = 0.280$) ทศนคติที่ดีต่อพฤติกรรม การลดปริมาณมูลฝอย ($\beta = 0.246$) แรงจูงใจต่อการลดปริมาณมูลฝอย ($\beta = 0.220$) ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณมูลฝอย ($\beta = 0.180$) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($\beta = 0.101$) และการให้บริการของผู้รับซื้อของเก่า ($\beta = 0.082$) โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมลดปริมาณมูลฝอย ได้ร้อยละ 40.00 จากข้อค้นพบดังกล่าวองค์การบริหารส่วนตำบลควรเพิ่มบทบาทในการสนับสนุนทางสังคม เสริมสร้างแรงจูงใจ และปรับกลยุทธ์การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนตั้งแต่ระดับครัวเรือน เพื่อให้มีการลดปริมาณมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง โดยบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่

นิภาพรณ จงวุฒิเวศย์ และชุลีวรรณ ปราณีธรรม (2564) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรม การจัดการมูลฝอยในครัวเรือน ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ประการแรก เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และประการที่สองเพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 284 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง แบบกำหนดตัวแปรอิสระ 12 ตัว ตัวแปรตาม 1 ตัว เข้าไปในสมการทั้งหมด ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรม การจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยมีพฤติกรรมด้านการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ในครัวเรือนและด้านการลดการเกิดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรม การจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนที่แตกต่างกัน

ฐิตินันท์ เทียบศรี (2564) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอย ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง พบว่าพฤติกรรม การลดและการแยกมูลฝอยของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมจัดการ มูลฝอยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีอาชีพ การศึกษา รายได้และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วม ทศนคติและ

การรับรู้ข่าวสารด้านการลดและการแยกมูลฝอย มีความสัมพันธ์กันกับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลิลิตา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิ้มปรีทยากุล (2565) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภовารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน เขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภовารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี คือ ครอบครัวที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเมืองวารินชำราบ จำนวน 370 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ Multi-stage Sampling เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามเชิงสำรวจตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คำนวณค่า IOC (Index of objective congruence) เท่ากับ 0.88 และค่า Reliability เท่ากับ 0.74 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ Pearson's Product Moment Correlation ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของประชาชนต่อการคัดแยกมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 51.89 (S.D. = 7.35) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ทศนคติ และการรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของประชาชนต่อการคัดแยกมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$, $r = 0.226$ และ 0.118 ตามลำดับ ปัจจัยเอื้อ พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของประชาชนต่อการคัดแยกมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < 0.05$, $r = 0.249$ และปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัว พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของประชาชนต่อการคัดแยกมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$, $r = 0.203$ โดยแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำมาก

จตุพร ไกรกอจราษฎร์ และโชติ บดีรัฐ (2565) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภอไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา คือ 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก และ 3) แนวทางการส่งเสริมการคัดแยกมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้าน จำนวน 324 ครัวเรือน จากการแทนค่าในสูตรของยามาเน่ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลงานวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกมูลฝอย พบว่า

1.1) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับสูง 1.2) ทักษะในการคัดแยกมูลฝอยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 1.3) พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกมูลฝอย พบว่า ทักษะในการคัดแยกมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.465$, $p = 0.01$) และ 3) แนวทางการส่งเสริมการคัดแยกมูลฝอย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีระบบคัดแยกและรวบรวมมูลฝอยแบบแยกประเภท และให้ทุกชุมชนมีการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิล และวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรสร้างเครือข่ายรวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างศูนย์จัดการมูลฝอยแบบผสมผสานโดยเน้นการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ย และการผลิตพลังงานทดแทนหรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม โดยให้มีธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากแต่ละครัวเรือนและส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในระบบบำบัดและกำจัดมูลฝอยหรือระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบ

กนกวรรณ ศรมณี และโชติ บดีรัฐ (2565) งานวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม อำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชน และ 3) แนวทางการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามกับประชาชนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 352 คน ที่ได้มาจากการสุ่มค่าในสูตรของยามาเน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนพบว่า 1) ความรู้ในการจัดการมูลฝอยของประชาชน อยู่ในระดับสูง 2) ทักษะในการจัดการมูลฝอยของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชน พบว่า ทักษะในการคัดแยกมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.685$, $p = 0.01$) และ 3. แนวทางการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้การจัดการมูลฝอยด้านการลดการใช้ การใช้ซ้ำเพื่อให้เข้าใจต่อวิธีการลดมูลฝอย และควรจัดกิจกรรมการแปรรูป

ของใช้จากมูลฝอยเพื่อใช้มูลฝอยให้เกิดประโยชน์และควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ
ต่อกระบวนการเก็บมูลฝอยและขนมูลฝอยไปกำจัดเพื่อให้ประชาชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

นภลัย อ้นบางเขน และวณิชชา คันธธร (2565) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยตามแบบจำลอง
สุขภาพที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของแม่บ้าน เขตเทศบาลตำบลนครชุม
อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ภาพเป็นการวิจัยพรรณนาเชิงสหสัมพันธ์ (Descriptive
correlational study) ศึกษาปัจจัยตามแบบจำลองสุขภาพ (PRECEDE Model) ที่มีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของแม่บ้านในเทศบาลตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามจาก 314 ครัวเรือน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูล
ด้วยสถิติพรรณนา และสถิติความสัมพันธ์ ไคสแควร์ ผลวิจัยพบว่าแม่บ้าน ร้อยละ 95.54
มีความรู้เรื่องประเภทขยะและการคัดแยกขยะระดับสูง ร้อยละ 89.81 มีทัศนคติต่อการคัดแยกขยะ
ระดับดี ร้อยละ 89.17 มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะระดับดี ปัจจัยนำที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม
การคัดแยกขยะของแม่บ้าน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปัจจัยเอื้อ
ได้แก่ การมีผู้รับซื้อของเก่าที่บ้านจำนวน 1-2 ครั้ง และการเคยเข้ารับการอบรมการคัดแยกขยะ
เพิ่มมูลค่าในระยะ 1 ปีที่ผ่านมา และปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข้อมูล ข่าวสารเรื่องการคัดแยกขยะ
จากสื่อและบุคคลต่าง ๆ ศึกษาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ธัญมัย ฉันทวี, ชญาภัทร พันธุ์งาม และอุไร ชนะกานต์ (2564) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรม
การจัดการมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในด้านการลด
การเกิดมูลฝอย ด้านการคัดแยกมูลฝอย และด้านการนำกลับมาใช้ใหม่อีกทั้งเพื่อเปรียบเทียบปัจจัย
ส่วนบุคคลกับระดับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่ตำบลนาพรุ
อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 319 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
คือแบบสอบถาม ในส่วนของเทคนิคที่ใช้ทำการทดสอบสมมติฐานคือการทดสอบ t-test
และการทดสอบ f-test ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่า f-test ของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า
ระดับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการลดการเกิดมูลฝอย
ด้านการคัดแยกมูลฝอยและด้านการนำกลับมาใช้ใหม่อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยส่วนบุคคล
ที่ต่างกันมีพฤติกรรมการลดการเกิดมูลฝอย การคัดแยกมูลฝอย และการนำกลับมาใช้ใหม่
ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \geq 0.05$)

อนาวิน ภัทรภาคินวรกุล และปรภัทร คงศรี (2566) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยทำนายพฤติกรรม
การจัดการมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน การวิจัยนี้

ใช้รูปแบบการวิจัยแบบเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยร่วมกันทำนายพฤติกรรม การจัดการลดขยะครัวเรือนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวน กลุ่มตัวอย่าง 211 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้วยสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และตัวแปรที่กำหนดการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ ความรู้ ทักษะ ทักษะ การมีส่วนร่วมในการลดการเกิดมูลฝอย การคัดแยกมูลฝอย และการใช้ประโยชน์จากมูลฝอย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจัดการ มูลฝอยในครัวเรือนของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$, $r = 0.497, 0.493, 0.339, 0.339, 0.680, 0.576, 0.882, 0.901$ และ 0.929) ตามลำดับ โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรม การจัดการลดมูลฝอยในครัวเรือน ได้ร้อยละ 85.6 เมื่อวิเคราะห์ตัวแปร การคัดแยกมูลฝอย เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำนายพฤติกรรมจัดการลดมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.824$, $p < 0.05$)

บุญส่ง อยู่หนู (2566) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของ ประชาชน ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา การศึกษาเรื่องพฤติกรรมจัดการมูลฝอย ในครัวเรือนของประชาชน ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการมูลฝอย ในครัวเรือนของประชาชน ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา และ 3. เพื่อศึกษาปัจจัยเสริม จากภายนอกที่อาจมีผลเอื้ออำนวยหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานด้านการจัดการมูลฝอย ระดับครัวเรือนและชุมชน ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้มาจากตัวแทนครัวเรือน จำนวน 350 ตัวอย่าง คำนวณขนาดตัวอย่างจากครัวเรือนที่มีอยู่จริงในตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา โดยใช้สูตร ของ Krejcie and Morgan (1970) เครื่องมือที่ใช้เป็นชนิดแบบสอบถาม ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของความรู้ เท่ากับ 0.82 และแบบสัมภาษณ์ (Interview) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์/ การสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ แสดงข้อมูลแบบเชิงพรรณนา ในลักษณะของการเล่าเรื่อง ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและ ค่าต่ำสุด และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ไคสแควร์ ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษา ด้านปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 62.30) มีอายุระหว่าง 18-59 ปี (ร้อยละ 80.86) การศึกษาดำรงระดับมัธยม (ร้อยละ 33.14) ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

(ร้อยละ 53.43) รายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท (ร้อยละ 62.00), และเคยได้รับข้อมูลข่าวสารหรือความรู้เกี่ยวกับด้านการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน (ร้อยละ 90.00) ด้านปัจจัยความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม โดยภาพรวมพบว่า มีระดับความรู้ด้านการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนที่ระดับสูง (ร้อยละ 47.42) มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนที่ระดับสูง (ร้อยละ 88.86) และมีระดับพฤติกรรมด้านการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนโดยภาพรวมที่ระดับสูง (ร้อยละ 76.86) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการได้รับข้อมูลข่าวสารกับพฤติกรรมการจัดการขยะ มูลฝอยในครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือน ระดับความรู้ด้านการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน และระดับทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายภาครัฐ การสนับสนุนจากภาคท้องถิ่น ความเข้มแข็งภาคประชาชนและภาคีเครือข่าย เป็นกลไกที่สอดคล้องสัมพันธ์กับการขับเคลื่อนกิจกรรมการดำเนินงานจัดการมูลฝอยครัวเรือนและชุมชน ให้บรรลุเป้าประสงค์ที่เป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้น

ธัชชัย สุขยัง, รัฐพล ศิลปะรัมย์ และศุภพร ชูศักดิ์ (2567) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตราย ในครัวเรือนของประชาชนในตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน และศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยตามแบบแผนความเชื่อ ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนของประชาชน ในตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.817 กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง จำนวน 315 คน สถิติที่ใช้วิจัยคือ สถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบไคสแควร์ และสถิติการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ ส่วนปัจจัยตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีความมีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือน ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงจากขยะอันตรายในครัวเรือน มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง $r = 0.325$, $p < 0.001$ การรับรู้ความรุนแรงของขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับต่ำ $r = 0.117$, $p < 0.05$ การรับรู้ถึงประโยชน์ต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง $r = 0.374$, $p < 0.001$ การรับรู้สิ่งชักนำสู่การจัดการขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง $r = 0.456$, $p < 0.001$

และการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการจัดการขยะอันตรายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง $r = 0.523$, $p < 0.001$

เฟื่องฟ้า รัตนาคนहुตานนท์, นาดยา ดวงประทุม และฉัตรประภา ศิริรัตน์ (2567) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยครัวเรือน ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน 360 ครัวเรือน ใช้การสุ่มแบบมีระบบ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแทนครัวเรือนเกินกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.8 อายุเฉลี่ย 45.4 ปี มีการปฏิบัติพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยครัวเรือนในระดับดี ร้อยละ 73.6 ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.251) มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยครัวเรือนในระดับสูง ร้อยละ 52.2 ($\bar{X} = 7.85$, S.D. = 1.310) และมีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยครัวเรือนในระดับปานกลาง ร้อยละ 66.9 ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.426) จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยครัวเรือน ตำบลคลองควาย ผลการวิจัยพบว่า ตัวแทนครัวเรือนเกินกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.8 อายุเฉลี่ย 45.4 ปี มีการปฏิบัติพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยครัวเรือนในระดับดี ร้อยละ 73.6 ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.251) มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยครัวเรือนในระดับสูง ร้อยละ 52.2 ($\bar{X} = 7.85$, S.D. = 1.310) และมีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยครัวเรือนในระดับปานกลาง ร้อยละ 66.9 ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.426) จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยครัวเรือนตำบลคลองควาย พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยข้อมูลทั่วไป คือ เพศ และความคิดเห็นต่อปัญหามูลฝอยของครัวเรือน และปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยครัวเรือน ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 วิธีกำจัดมูลฝอยในครัวเรือน ผลจากการวิจัยนี้ แม้ว่าพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยครัวเรือนในภาพรวมจะอยู่ในระดับดี แต่ยังพบปัญหาปริมาณขยะจำนวนมาก และมีการคัดแยกเฉพาะขยะที่สามารถนำไปจำหน่ายได้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการคัดแยกมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางเพื่อลดปัญหาขยะตกค้าง

ลลิตา พูลพุทธา และมนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล (2567) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรม การจัดการมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตตำบลไผ่ใหญ่ เก็บข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ และ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลงานวิจัยพบว่า พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับไม่ปฏิบัติเลย เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านการคัดแยกมูลฝอยและด้านการลดมูลฝอย ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุรศักดิ์ แก้วเกื้อ, กิจฐเขต ไกรवास และอาภาภรณ์ สุขหอม (2567) งานวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลควนกรด อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหามูลฝอยในครัวเรือน และชุมชนในพื้นที่ตำบลควนกรด อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ต่อการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลควนกรด อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช 3) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลควนกรด อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 4) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลควนกรด อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ความรู้ในการจัดการมูลฝอย ความเข้าใจในการจัดการมูลฝอย และความตระหนักในการจัดการมูลฝอย โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ และทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลควนกรด อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาพรวมอยู่ในระดับดี ประเภทของขยะส่วนใหญ่เป็นขยะอินทรีย์ รองลงมาขยะทั่วไป ขยะอันตราย และขยะรีไซเคิล ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักต่อการจัดการมูลฝอยซึ่งประชาชนมีความคาดหวังการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ในพื้นที่ให้มีการจัดการขยะตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ในพื้นที่ตำบล การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยซึ่งมีระดับคะแนนความถี่ในการปฏิบัติทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการลดการเกิดขยะ 2. ด้านการคัดแยกขยะ 3. ด้านการเก็บรวบรวม/การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และ 4. ด้านการกำจัดขยะ อยู่ในระดับดี ส่วนผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลควนกรด อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนที่มีเพศที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน ส่วนประชาชน

ที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัันมีพฤติกรรมกาจัดการมูลฝอยไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สุรียันต์ แบนเนียน, ธรรมศักดิ์ สายแก้ว และสุทธิศักดิ์ สุริรักษ์ (2567) งานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการมูลฝอยของประชาชนในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาจัดการมูลฝอยของประชาชนในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนตัวแแทนครัวเรือนหรือผู้ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี จำนวน 410 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติไค์สแคว์ และสถิติสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกาจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($M = 1.64$, $S.D. = 0.45$) และรายด้าน ผลงานวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกาจัดการขยะด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 1.88$, $S.D. = 0.41$) รองลงมาด้านการนำกลับมาใช้ใหม่อยู่ในระดับต่ำ ($M = 1.66$, $S.D. = 0.55$) ในขณะที่ด้านการลดปริมาณขยะอยู่ในระดับต่ำ ($M = 1.57$, $S.D. = 0.67$) นอกจากนี้ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 7.49$, $S.D. = 1.36$) ทศนคติเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนโดยรวมอยู่ในระดับดี ($M = 3.68$, $S.D. = 0.77$) และการมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอยในครัวเรือนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.44$, $S.D. = 1.28$) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาจัดการมูลฝอยของประชาชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกาจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($M = 1.64$, $S.D. = 0.45$) และรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกาจัดการขยะด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 1.88$, $S.D. = 0.41$) รองลงมาด้านการนำกลับมาใช้ใหม่อยู่ในระดับต่ำ ($M = 1.66$, $S.D. = 0.55$) ในขณะที่ด้านการลดปริมาณขยะอยู่ในระดับต่ำ ($M = 1.57$, $S.D. = 0.67$) นอกจากนี้ ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 7.49$, $S.D. = 1.36$) ทศนคติเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนโดยรวมอยู่ในระดับดี ($M = 3.68$, $S.D. = 0.77$) และการมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอยในครัวเรือนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.44$, $S.D. = 1.28$) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาจัดการมูลฝอยของประชาชน พบว่าจำนวนสมาชิกครัวเรือน ทศนคติเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน และการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาจัดการมูลฝอยของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$, 0.019 และ < 0.001 ตามลำดับ และ $r = 0.200$, 0.116 และ 0.096 ตามลำดับ)

สรายุทธ สามัตถิยากร, กิตติชัย รัตนะ และนิตยา เมียนมิตร (2567) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะที่ต้นทาง ตำบลบางไทร อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพของประชากร การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชน และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะที่ต้นทาง โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นบนพื้นฐาน ตามกรอบแนวคิด การค้นคว้าและทฤษฎี และหาความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยใช้ F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.11 ช่วงอายุ 41 ปีขึ้นไป สถานภาพเป็นผู้อาศัยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน 10 ปีขึ้นไป สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพประมง/รับจ้างทั่วไป/และเกษตรกรกรรม รายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดของพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะชุมชน คือ ด้านการรวบรวมและจัดเก็บมูลฝอย และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ย 2.08 และ 2.88 ตามลำดับ และความคิดเห็นต่อศักยภาพของชุมชนคือมีพื้นที่เพียงพอในการจัดการขยะที่ต้นทาง และข้อจำกัดในการจัดการขยะที่ต้นทาง คือ พบปัญหาขยะข้างทางเป็นจำนวนมากจากการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยด้านอายุ ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน ระดับการศึกษา อาชีพ รวมถึงความรู้ ความเข้าใจในการจัดการขยะที่ต้นทางและพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะที่ต้นทาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

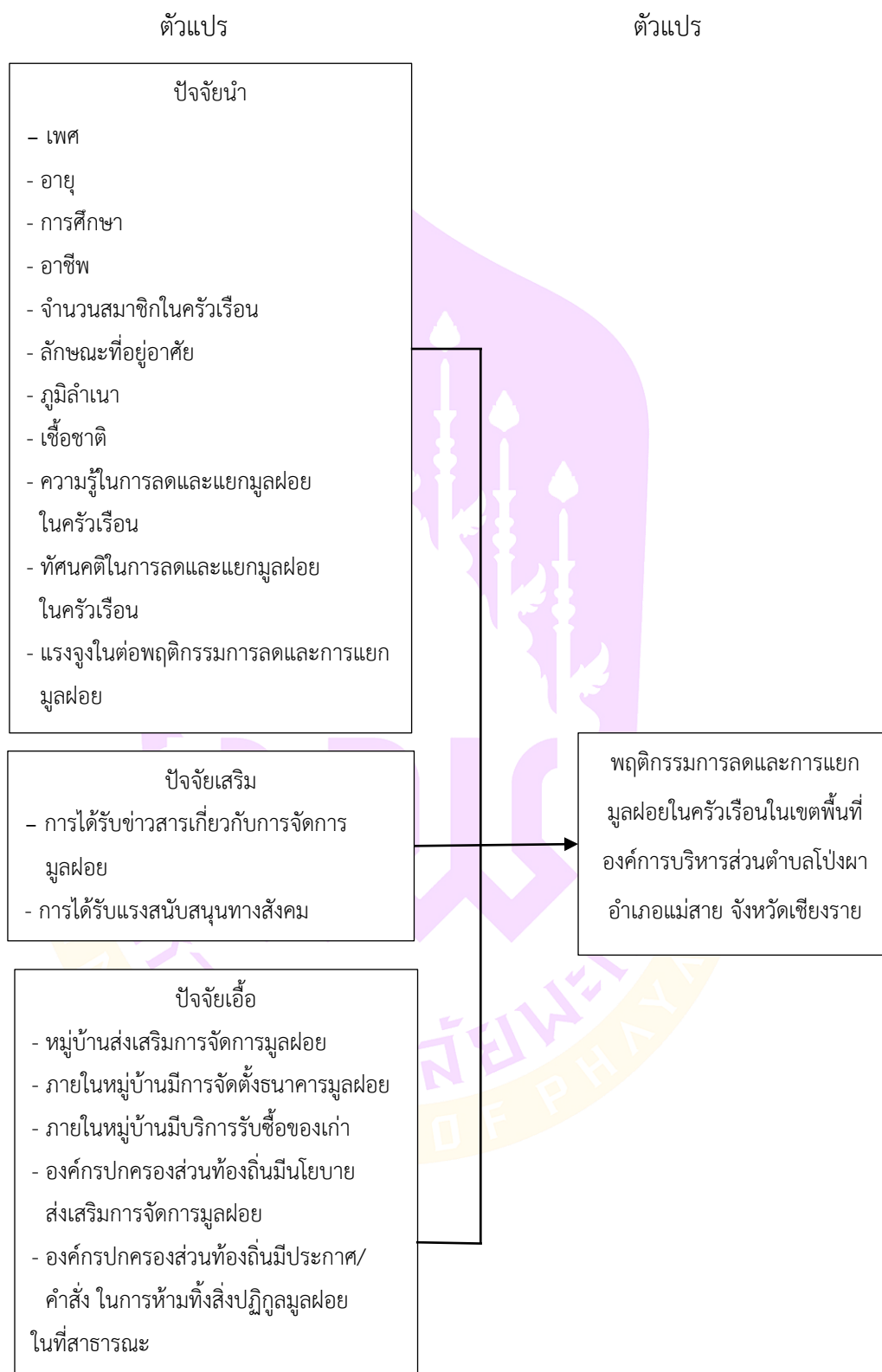
ทวีศักดิ์ รักฤทธิ์, ฟาไฮ ประสารรส และทิพวรรณ ท้ายเมือง (2568) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจัดการมูลฝอยจากครัวเรือนของประชาชน ตำบลบ้านคีรีวง อำเภอกงหรา จังหวัดสตูล การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้ เจตคติ กับพฤติกรรมจัดการมูลฝอยจากครัวเรือนของประชาชน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความรู้ เจตคติ กับพฤติกรรมจัดการมูลฝอยจากครัวเรือนของประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคีรีวง ได้มาโดยสุ่มอย่างเป็นระบบ จำนวน 346 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม จำนวน 4 ส่วน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้เท่ากับ 0.74 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.73 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.10 กลุ่มอายุระหว่าง 49 ปีขึ้นไป มากสุดร้อยละ 35.90 ส่วนใหญ่การศึกษาระดับประถมศึกษา มี ร้อยละ 59.70 ส่วนใหญ่อาศัยรับจ้าง ร้อยละ 24.20 จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ 1-4 คน ร้อยละ 61.10 ความรู้การคัดแยกขยะจากครัวเรือนมีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความรู้ปานกลาง ($\bar{X} = 5.74$, S.D. = 1.61) เจตคติการคัดแยกขยะ

จากครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 18.37$, S.D. = 3.22) พฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับพฤติกรรมปฏิบัติบางครั้ง ($\bar{X} = 23.00$, S.D. = 4.31) และปัจจัยด้านระดับการศึกษา ความรู้ เจตคติ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้ร้อยละ 43.10 ($\beta = 0.748$, $r = 0.431$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพฤติกรรมการลดมูลฝอย มีความสัมพันธ์เป็นสหปัจจัย ทั้งปัจจัยภายใน ปัจจัยระหว่างบุคคล และปัจจัยสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎี PRECEDE Model ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม มาเพื่อศึกษาปัญหาด้านพฤติกรรมที่มีผลต่อการลดและการแยกมูลฝอย โดยผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ 2





ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน และทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional study research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อ ปัจจัยนำ และ ปัจจัยเสริม ต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในวิจัย

ประชากร คือ จำนวนครัวเรือนที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 7,381 ครัวเรือน ข้อมูลในปีงบประมาณ 2565

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนครัวเรือนที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 7,381 ครัวเรือน คำนวณได้จากสูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% และสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ 0.5 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเท่ากับ

$$n = \frac{x^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + x^2 p(1-p)}$$

$$n = \frac{3.841 \times 7381 \times 0.5 \times 0.5}{(0.05)^2(7381-1) + 3.841 \times 0.5 \times 0.5}$$

$$n = 366.14$$

ผลการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 366 ราย ดังนั้นเพื่อป้องกันการสูญหายข้อมูล (Missing data) จึงได้กำหนดกลุ่มขนาดตัวอย่างเพิ่มอีกร้อยละ 10 ของจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง เพิ่มอีก 37 คน รวมกลุ่มตัวอย่างในที่จะศึกษาในครั้งนี้ไว้ที่ จำนวน 403 คน

3. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic sampling) มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เรียงลำดับหลังคาเรือนในตำบล จำนวน 7,381 หลังคาเรือน

ขั้นตอนที่ 2 หาช่วงของการจับลำดับ=จำนวนหลังคาเรือน/จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้

สูตร

$$I = \frac{N}{n}$$

$$I = \frac{7831}{403}$$

$$I = 19$$

ขั้นตอนที่ 3 จับฉลากหาค่าเริ่มต้นของหมู่บ้าน จากเลข 1-12 เพื่อหาจำนวนหมู่เริ่มต้น

ขั้นตอนที่ 4 เลือกกลุ่มตัวอย่างจากหลังคาเรือนที่กำหนดไว้ โดยเริ่มจากหมายเลขที่จับฉลากได้ แล้วนับต่อไปช่วงละ 19 หลังคาเรือน จนถึง 7,381 ให้ครบ 403 ครั้วเรือน

4. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การคัดเลือกประชากร (Inclusion criteria) ที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

1. เป็นผู้มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ทั้งเพศหญิง และเพศชาย
2. เป็นผู้ที่อาศัยในพื้นที่ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และมีทะเบียนบ้านอยู่ในตำบลโป่งผา มากกว่า 1 ปีขึ้นไป
3. เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน
4. เป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์
5. เป็นผู้อยินยอมและสมัครใจในการเข้าร่วมการให้ข้อมูล

เกณฑ์การคัดออกจากการวิจัย (Exclusion criteria)

1. ผู้มีความผิดปกติในการพูด ฟัง อ่าน และเขียน

เกณฑ์การถอนอาสาสมัครออกจากการวิจัย (Withdrawal criteria)

1. ผู้ที่มีความประสงค์ออกหรือต้องการถอนตัวออกจากการวิจัยก่อนเสร็จสิ้นกระบวนการ สามารถแสดงความจำนงขอถอนตัวจากการวิจัยในระหว่างที่การวิจัยกำลังดำเนินการอยู่ด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมารวบรวมปรับปรุงและประยุกต์ให้เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ผู้วิจัยค้นคว้าเอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือมาตรฐาน และแบบสอบถามมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ศึกษา ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยดัดแปลงตามกรอบแนวคิดของ PRECEDE Model และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะที่อยู่อาศัย ภูมิลำเนา และเชื้อชาติ มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 8 ข้อ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านปัจจัยนำเข้า

แบบสอบถามด้านปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความรู้ในเรื่องการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน มี 11 เป็นแบบเลือกตอบคำตอบเดียว (Multiple choice questions) คือ ใช่ ไม่แน่ใจ และไม่ใช่ ซึ่งให้ความหมาย ดังนี้

ใช่	หมายถึง	ผู้ตอบข้อคำถามมีความคิดเห็นตรงกับข้อความนั้นมากที่สุด
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ผู้ตอบข้อคำถามมีความคิดเห็นไม่แน่ใจกับข้อความนั้น
ไม่ใช่	หมายถึง	ผู้ตอบข้อคำถามมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความนั้นเลย

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน เป็นข้อคำถามเชิงบวก ได้แก่ ตอบใช่เท่ากับ 1 คะแนน ตอบไม่แน่ใจ เท่ากับ 0 คะแนน และตอบไม่ใช่ เท่ากับ 0 คะแนน คะแนนทั้งหมด 11 คะแนน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามด้านทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย มีทั้งหมด 10 ข้อ เป็นแบบสอบถามตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert scale, 1967) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

เกณฑ์การแปลผลระดับทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย พิจารณาจาก ค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมทุกข้อ โดยแปลผลเป็น 3 ระดับ อ้างอิงจากการประเมินแบบอิงเกณฑ์ ของ เบสท์ (Best, 1977) จากสูตรอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนเฉลี่ยสูงสุด} - \text{คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{5 - 1}{3}$$

$$\text{อันตรภาคชั้น} = 1.33$$

ดังนั้น เกณฑ์การแปลผลระดับทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย จึงสามารถ แบ่งตามเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ระดับทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย ระดับสูง คือมีช่วงคะแนน 3.68–5.00

ระดับทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย ระดับปานกลาง คือมีช่วงคะแนน 2.33–3.67

ระดับทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย ระดับต่ำ คือมีช่วงคะแนน 1.00–2.32

ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านแรงจูงใจต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนมีทั้งหมด 7 ข้อ ระดับการวัดเป็นแบบมาตรวัดแบบของลิเคิร์ท (Likert scale) เป็นแบบลักษณะให้เลือก

5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

เกณฑ์การแปลผลระดับแรงจูงใจต่อการลดและการแยกมูลฝอย พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมทุกข้อ แปลผลเป็น 3 ระดับ โดยอ้างอิงจากการประเมินแบบอิงเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977) จากสูตรอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนเฉลี่ยสูงสุด} - \text{คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{5 - 1}{3}$$

$$\text{อันตรภาคชั้น} = 1.33$$

ดังนั้น เกณฑ์การแปลผลระดับทัศนคติต่อพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอย จึงสามารถแบ่งตามเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

แรงจูงใจต่อพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอย ระดับสูง คือมีช่วงคะแนน 3.68–5.00

แรงจูงใจต่อพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอย ระดับปานกลาง คือมีช่วงคะแนน 2.33–3.67

แรงจูงใจต่อพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอย ระดับต่ำ คือมีช่วงคะแนน 1.00–2.32

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามด้านปัจจัยเอื้อ

ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ ดังนี้ การมีนโยบายเกี่ยวกับมูลฝอยในหมู่บ้าน การมีธนาคารขยะในชุมชนในหมู่บ้านมีการบริการรับซื้อของเก่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายส่งเสริมการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนและองค์การบริหารส่วนตำบลมีประกาศหรือคำสั่งในการห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ให้เลือกตอบมี ไม่มี หรือไม่ทราบ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบ มี ให้ 1 คะแนน

ตอบ ไม่มี หรือไม่ทราบ ให้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 4 ด้านปัจจัยเสริม

แบบสอบถามด้านปัจจัยเสริมในการลดและแยกมูลฝอย ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับข่าวสารด้านการจัดการลดและแยกมูลฝอย มีทั้งหมด 8 ข้อ ประกอบด้วย โทรทัศน์ เสียงตามสายในหมู่บ้าน วิทูรย์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ตหรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ บุคลากรด้านสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และป้ายรณรงค์การลดและการแยกมูลฝอย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆ ครั้ง และไม่เคยเลย มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	ระดับการให้คะแนน
เป็นประจำ (ทุกวัน)	5
บ่อยครั้ง (5-6 วันต่อสัปดาห์)	4
บางครั้ง (3-4 วันต่อสัปดาห์)	3
นาน ๆ ครั้ง (1-2 วันต่อสัปดาห์)	2
ไม่เคยเลย	1

เกณฑ์การแปลผลระดับการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมทุกข้อ แปลผลเป็น 3 ระดับ โดยอ้างอิงจากการประเมินแบบอิงเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977) จากสูตรอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนเฉลี่ยสูงสุด} - \text{คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{5 - 1}{3}$$

$$\text{อันตรภาคชั้น} = 1.33$$

ดังนั้น เกณฑ์การแปลผลการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย จึงสามารถแบ่งตามเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย ระดับสูง คือมีช่วงคะแนน 3.68–5.00

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย ระดับปานกลาง คือมีช่วงคะแนน 2.33–3.67

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย ระดับต่ำ คือมีช่วงคะแนน 1.00–2.32

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีทั้งหมด 15 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง และไม่เคยเลย มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับการให้คะแนน

เป็นประจำ (ทุกวัน)	5
บ่อยครั้ง (5-6 วันต่อสัปดาห์)	4
บางครั้ง (3-4 วันต่อสัปดาห์)	3
นาน ๆ ครั้ง (1-2 วันต่อสัปดาห์)	2
ไม่เคยเลย	1

เกณฑ์การแปลผลระดับการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับการลดและการแยกมุลฝอย พิจารณาจาก ค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมทุกข้อ แปลผลเป็น 3 ระดับ โดยอ้างอิงจากการประเมินแบบอิงเกณฑ์ของ เบสท์ (Best, 1977) จากสูตรอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนเฉลี่ยสูงสุด} - \text{คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{5 - 1}{3}$$

$$\text{อันตรภาคชั้น} = 1.33$$

ดังนั้น เกณฑ์การแปลผลการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับการลดและการแยกมุลฝอย จึงสามารถ แบ่งตามเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับการลดและการแยกมุลฝอย ระดับสูง คือมีช่วงคะแนน 3.68–5.00

การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมการลดและการแยกมุลฝอย ระดับปานกลาง คือมีช่วงคะแนน 2.33–3.67

การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมการลดและการแยกมุลฝอย ระดับต่ำ คือมีช่วงคะแนน 1.00–2.32

ส่วนที่ 5 ด้านพฤติกรรมการลดและการแยกมุลฝอยครัวเรือน

พฤติกรรมการลดและการแยกมุลฝอยในครัวเรือน จำนวน 13 ข้อ เป็นแบบสอบถามตามมาตรวัด 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert scale) ได้แก่ เป็นประจำ (ค่าระดับ 5) บ่อยครั้ง (ค่าระดับ 4) บางครั้ง (ค่าระดับ 3) นาน ๆ ครั้ง (ค่าระดับ 2) และไม่เคยปฏิบัติ (ค่าระดับ 1) แบ่งระดับการแปลผลเป็น 3 ระดับสูง ปานกลาง และต่ำ โดยประยุกต์จากแนวคิดการตัดเกรด

แบบอิงกลุ่มโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (อาภาพรณ ประทุมไทย, 2562) ซึ่งมีแนวทางในการแบ่งดังนี้ ต่ำกว่า $-S.D.$ หมายถึง ระดับต่ำ $\bar{X} - S.D. - \bar{X} + S.D.$ หมายถึง ระดับปานกลาง สูงกว่า $\bar{X} + S.D.$ หมายถึง ระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านความรู้เกี่ยวกับด้านสาธารณสุข ด้านกฎหมายนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการของท้องถิ่น และด้านการจัดการมูลฝอย ได้แก่ 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ แหลมหลัก อาจารย์ประจำหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา 2) นายเกียรติยศ เลิศนวรรณ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา 3) ดร.ทรงเดช มโนจินดา ประธานมูลนิธิ ธรรม พุทธะ บริษัท ซีโรไลฟ์ จำกัด พิจารณาความสอดคล้องของคำถามแต่ละข้อกับคุณลักษณะ หรือตัวแปรที่ต้องการวัดผล ว่ามีค่าดัชนีสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา หรือไม่พร้อมทั้งพิจารณาความถูกต้อง และชัดเจนของภาษาที่ใช้ จากนั้นนำแบบสอบถามมาแก้ไข และปรับปรุงให้มีความเหมาะสม ถูกต้อง โดยต้องมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ให้คะแนน -1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยในการศึกษาวิจัยนี้คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

R = คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

N = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยค่า IOC ที่ยอมรับว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คือ มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป หากมีค่าน้อยกว่า 0.50 ถือว่าแบบสอบถามข้อนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ต้องตัดข้อความนั้นออกไป หรือทำการปรับปรุงข้อคำถามนั้นใหม่ โดยงานวิจัยนี้ มีค่า IOC 0.50 ขึ้นไป ทุกข้อคำถาม

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) ในกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มประชากรนั้นต้องมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเภท

1. แบบสอบถามด้านปัจจัยนำด้านความรู้และด้านปัจจัยเอื้อ เมื่อนำไปทดลองใช้ (Try out) แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่า KR-20 ของ Kuder-Richardson ได้เท่ากับ 0.78 และ 0.71 ตามลำดับ

2. แบบสอบถามด้านทัศนคติ แรงจูงใจ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรม ที่เมื่อนำไปทดลองใช้ (Try out) แล้วนำมาหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (Cronbach, 1990) ได้เท่ากับ 0.84, 0.92, 0.93 และ 0.88 ตามลำดับ

การเก็บข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ภายหลังได้รับการอนุมัติพิจารณาจริยธรรม จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยพะเยา และมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือถึงผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโป่งผา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ประสานงาน ขอความอนุเคราะห์ และความร่วมมือในการศึกษาวิจัย

1.2 ผู้วิจัยอธิบายลักษณะงานวิจัย ลักษณะแบบสอบถาม ขั้นตอนการทำวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ช่วยวิจัยได้รับทราบ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.)

1.3 คณะผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic sampling)

1.4 หลังจากได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบแล้ว คณะผู้วิจัยจึงประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การดำเนินการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบ เพื่อขอความร่วมมือ

1.5 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามแบบสอบถามใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ 30-40 นาที

1.6 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อาจจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลรายงานการวิจัย

2. การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยถือว่าจรรยาบรรณของนักวิจัยและการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นสิ่งที่นักวิจัยต้องคำนึงถึงมากที่สุด การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการเก็บข้อมูลหลังได้รับการอนุมัติ เอกสารรับรองเลขที่โครงการวิจัยเลขที่ UP-HEC 1.2/035/66 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยพะเยา และให้การพิทักษ์สิทธิ์ กลุ่มตัวอย่างจะดำเนินตลอดกระบวนการศึกษาวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และในการทดสอบสมมติฐานในครั้งนี้ ยอมรับความมีนัยสำคัญทางสถิติ (α) ที่ระดับ 0.05 โดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะที่อยู่อาศัย ภูมิลำเนา เชื้อชาติ ความรู้ ทักษะคิด แรงจูงใจ ปัจจัยเอื้อ การได้รับข่าวสาร การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ในการลดและแยกมูลฝอย ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งสามารถแปลผลระดับความรู้และระดับพฤติกรรมได้ 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลางและระดับสูง

2. วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยนำด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทที่อยู่อาศัย ภูมิลำเนา และเชื้อชาติต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test)

3. วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยนำ ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะคิด และแรงจูงใจในการลดและแยกมูลฝอย ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมประกอบด้วย การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient)

4. วิเคราะห์ปัจจัยทำนาย การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) โดยหาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยนำด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ และปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน แล้วหาความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ปัจจัยทำนายสมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional survey research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน และ ทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1. ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล
2. ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย
 - 2.1 ความรู้เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน
 - 2.2 ทักษะคติต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน
 - 2.3 แรงจูงใจต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน
3. ด้านปัจจัยเอื้อ
4. ด้านปัจจัยเสริม ประกอบด้วย
 - 4.1 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน
 - 4.2 การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม
5. ด้านพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน
6. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมเกี่ยวกับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน
 - 6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้าด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน
 - 6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยนำเข้าด้านความรู้ ทักษะคติ แรงจูงใจ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน
7. ความสามารถในการทำนายของปัจจัยทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน

ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	183	45.4
หญิง	220	54.6
อายุ		
18 ถึง 25 ปี	37	9.2
26 ถึง 35 ปี	102	25.3
36 ถึง 45 ปี	107	26.6
46 ถึง 55 ปี	55	13.6
56 ปี ขึ้นไป	102	25.3
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	34	8.4
ประถมศึกษา	108	26.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	35	8.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	52	12.9
อนุปริญญา/ปวส.หรือเทียบเท่า	30	7.4
ปริญญาตรี	136	33.7
อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	1	0.2
รับจ้างทั่วไป	100	24.8
เกษตรกรกรรม	97	24.1
ค้าขาย	25	6.2
ทำธุรกิจส่วนตัว	43	10.7
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	43	10.7
พนักงานบริษัท	31	7.7
พนักงานราชการ	63	15.6

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 คนต่อหลังคาเรือน	29	7.2
2 คนต่อหลังคาเรือน	53	13.2
3 คนต่อหลังคาเรือน	135	33.5
4 คนต่อหลังคาเรือน	83	20.6
5 คนต่อหลังคาเรือน	61	15.1
6 คนต่อหลังคาเรือน	21	5.2
7 คนต่อหลังคาเรือน	16	4.0
8 คนต่อหลังคาเรือน	4	1.0
9 คนต่อคหลังคาเรือน	1	0.2
ลักษณะที่อยู่อาศัย		
บ้านเดี่ยว	371	92.1
ตึกแถว	9	2.2
คอนโดมิเนียม	6	1.5
ตึกแถวที่อยู่อาศัยและทำธุรกิจ	17	4.2
ภูมิลำเนา		
เป็นคนตำบลโป่งผาหรือแม่สายโดยกำเนิด	214	53.1
ย้ายมาจากพื้นที่อื่น ตั้งแต่ 1 ถึง 5 ปี	30	7.4
ย้ายมาจากพื้นที่อื่น ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป	159	39.5
เชื้อชาติ		
ไทย	314	77.9
ไทยใหญ่	66	16.4
อาข่า	23	5.7

จากตาราง 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 403 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 54.6 กลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากอยู่ระหว่าง 36 ปี ถึง 45 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 ด้านระดับการศึกษา ส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 ด้านการประกอบอาชีพ

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 ด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนมากมีจำนวน 3 คนต่อหลังคาเรือน จำนวน 135 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 33.5 ลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่อยู่เป็นลักษณะแบบบ้านเดี่ยว จำนวน 371 คน คิดเป็นร้อยละ 92.1 ด้านของภูมิลาเนากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่เกิดในตำบลโป่งผาหรืออำเภอแม่สายโดยกำเนิด จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1 และด้านลักษณะทางด้านเชื้อชาติ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเชื้อชาติไทย จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 77.9

ด้านปัจจัยนำ

1. ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย

ตาราง 2 แสดงจำนวน ร้อยละของผู้ที่ตอบข้อคำถามเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย

ข้อความ	ตอบถูก	ร้อยละ
1. การลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน เป็นวิธี การจัดการมูลฝอยที่ดีที่สุด	279	69.2
2. การนำกระดาษที่ใช้หน้าเดียวมาใช้ซ้ำเป็นการลด ปริมาณมูลฝอย	272	67.5
3. การนำของที่ชำรุดไปซ่อมแซมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นการลดปริมาณมูลฝอย	295	73.2
4. ขวดพลาสติกที่ใช้แล้วไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้	167	41.4
5. กระดาษหนังสือพิมพ์สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ เช่น ห่อสิ่งของ หรือผลไม้	314	77.9
6. ขยะติดเชื้อ หมายถึง สิ่งของที่สัมผัส น้ำมูก น้ำลาย เลือด สารคัดหลั่งอื่น ๆ เช่น หน้ากากอนามัย เข็มฉีดยา สามารถทิ้งรวมกับขยะอื่นได้	164	40.7
7. ขยะอินทรีย์ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร สามารถทำเป็นปุ๋ยได้ จากถังขยะเปียกได้	324	80.4
8. ขยะอันตราย หมายถึง แบตเตอรี่มือถือ หลอดไฟ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสี หรือสารเคมี	284	70.5

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อความ	ตอบถูก	ร้อยละ
9. ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า หากสัมผัสผิวโดยตรง อาจทำให้เกิดผื่นแพ้ หรือผิวหนังอักเสบได้	244	60.5
10. ขยะติดเชื้อต้องมีการแยกประเภทและจัดส่งให้ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลใกล้บ้านเป็นผู้จัดเก็บ และทำลาย	248	60.8
11. ขยะอันตรายต้องแยกประเภทและเก็บใส่ถัง ปิดฝาให้มิดชิด ทางองค์การบริหารส่วนตำบล จะเก็บไปทำลาย ปีละ 1 ครั้ง	319	79.2
	$\bar{X} = 7.21$	S.D. = 2 .81

จากตาราง 2 ผลการศึกษาในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย
 ข้อที่มีคะแนนสูงสุดคือ ข้อที่ 7. ขยะอินทรีย์ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร สามารถทำเป็นปุ๋ยได้
 จากถังขยะเปียกได้ ตอบถูกจำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 80.4 รองลงมา คือ ข้อที่ 11. ขยะอันตราย
 ต้องแยกประเภทและเก็บใส่ถัง ปิดฝาให้มิดชิด ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะเก็บไปทำลาย
 ปีละ 1 ครั้ง ตอบถูก จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 79.2 และข้อที่ 5. กระดาษหนังสือพิมพ์
 สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ เช่น ห่อสิ่งของ หรือผลไม้ มีผู้ตอบถูก จำนวน 314 คน คิดเป็น
 ร้อยละ 77.9 ข้อที่มีคะแนนต่ำสุด คือ ข้อที่ 6. ขยะติดเชื้อหมายถึงสิ่งของที่สัมผัส น้ำมูก น้ำลาย
 เลือด สารคัดหลั่งอื่น ๆ เช่น หน้ากากอนามัย เข็มฉีดยา สามารถทิ้งร่วมกับขยะอื่นได้ มีผู้ตอบถูก
 164 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมาคือ ข้อที่ 4. ขวดพลาสติกที่ใช้แล้วไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้
 มีผู้ตอบถูก จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 และข้อที่ 9. ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า
 หากสัมผัสผิวโดยตรงอาจทำให้เกิดผื่นแพ้ หรือผิวหนังอักเสบได้ มีผู้ตอบถูกจำนวน 244 คน
 คิดเป็นร้อยละ 60.5

2. ปัจจัยนำด้านทัศนคติเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอย

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนของตน เป็นวิธีการจัดการมูลฝอยที่ดีที่สุด	4.40	0.76	สูง
2. การนำขยะ เช่น ขวดแก้ว ขวดน้ำพลาสติก ไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าหรือธนาคารขยะ สามารถสร้างรายได้และเป็นผลดีกว่าการนำไปทิ้งตามลำคลองหรือการเผาทำลาย	4.63	0.79	สูง
3. การลดการใช้ภาชนะที่ทำจากโฟม พลาสติก เนื่องจากย่อยสลายยาก	4.30	0.96	สูง
4. การนำเสื้อผ้าที่ชำรุดไปซ่อมแซม เพื่อนำกลับมาใช้เป็นเรื่องน่าอาย	3.66	1.14	ปานกลาง
5. การไม่รับถุงพลาสติกจากร้านค้าช่วยลด การเกิดมูลฝอยในครัวเรือนได้	4.36	0.81	สูง
6. การใช้ขวดน้ำพลาสติก สามารถใช้ได้เพียง ครั้งเดียวไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อื่นได้	3.61	1.18	ปานกลาง
7. การจ่ายตลาดควรใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทน การใช้ถุงพลาสติก	4.46	0.82	สูง
8. การที่เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนชำรุด ไม่ควรซ่อม ควรนำไปทิ้งทันที	3.60	1.19	ปานกลาง
9. การลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนเป็นสิ่งที่ ยุ่งยากและเสียเวลา	3.79	1.01	สูง
10. การเลือกซื้อสินค้าประเภทเติม เช่น น้ำยา ล้างจาน น้ำยาซักผ้า จะช่วยลดการเกิดมูลฝอยในครัวเรือน	4.02	0.90	สูง
$\bar{X} = 4.08$ S.D. = 0.63			สูง

จากตาราง 3 ผลการศึกษาทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ข้อที่ 2. การนำขยะ เช่น ขวดแก้ว ขวดน้ำพลาสติกไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าหรือธนาคารขยะสามารถสร้างรายได้และเป็นผลดีกว่าการนำไปทิ้งตามลำคลองหรือการเผาทำลาย ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.79) รองลงมา คือ ข้อที่ 7. การจ่ายตลาดควรใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทนการใช้ถุงพลาสติก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.82) และข้อที่ 1. การลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนของตนเป็นวิธีการจัดการมูลฝอยที่ดีที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.76) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 8. การที่เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนชำรุด ไม่ควรซ่อม ควรนำไปทิ้งทันที ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.19) รองลงมา คือ ข้อที่ 6. การใช้ขวดน้ำพลาสติก สามารถใช้ได้เพียงครั้งเดียวไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อื่นได้ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 1.18) และข้อที่ 4. การนำเสื้อผ้าที่ชำรุดไปซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้เป็นเสื้อผ้า ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 1.14)

3. ปัจจัยด้านแรงจูงใจต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแรงจูงใจต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอย

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การไม่รับถุงพลาสติกจากร้านค้า ทำให้ท่านได้รับการชื่นชมจากคนในตำบล	3.41	0.90	ปานกลาง
2. การเลือกใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก เนื่องจากถุงพลาสติกย่อยสลายยาก	4.03	0.97	สูง
3. การนำขวดน้ำพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าหรือธนาคารขยะประจำหมู่บ้านเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน	4.44	0.82	สูง
4. การหลีกเลี่ยงการใช้ภาชนะที่ทำจากโฟมหรือพลาสติก ช่วยลดการเกิดมูลฝอยในครัวเรือน	4.52	0.61	สูง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5. การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำ ทำให้ท่านได้รับคำชมเชยจากบุคคลรอบข้าง	3.50	0.96	ปานกลาง
6. การนำเศษอาหารทำเป็นอาหารสัตว์ ช่วยลดและป้องกันปัญหาในเรื่องของกลิ่นและแมลงรบกวน	3.94	0.98	สูง
7. การนำของที่ชำรุดไปซ่อมแซมเป็นการช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	3.99	0.75	สูง
	$\bar{X} = 3.98$	S.D. = 0.58	สูง

จากตาราง 4 ผลการศึกษาระดับแรงจูงใจต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับแรงจูงใจต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอย ที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ข้อที่ 4. การหลีกเลี่ยงการใช้ภาชนะที่ทำจากโฟมหรือพลาสติก ช่วยลดการเกิดมูลฝอยในครัวเรือน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ ข้อที่ 3. การนำขวดน้ำพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าหรือธนาคารขยะประจำหมู่บ้านเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.82) และข้อที่ 2. การเลือกใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก เนื่องจากถุงพลาสติกย่อยสลายยาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.97) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 1. การไม่รับถุงพลาสติกจากร้านค้า ทำให้ท่านได้รับการชื่นชมจากคนในตำบล ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.90) รองลงมา คือ ข้อที่ 5. การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำ ทำให้ท่านได้รับคำชมเชยจากบุคคลรอบข้าง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.96) และข้อที่ 6. การนำเศษอาหารทำเป็นอาหารสัตว์ ช่วยลดและป้องกันปัญหาในเรื่องของกลิ่นและแมลงรบกวน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.98)

ด้านปัจจัยเอื้อ

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หมู่บ้านของท่านมีนโยบายส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการลดและการแยกมูลฝอยที่ถูกต้องหรือไม่	3.02	1.01	สูง
2. หมู่บ้านของท่านมีการจัดตั้งธนาคารขยะในสถานที่ต่าง ๆ เช่น ชุมชน โรงเรียน วัด หรือไม่	1.88	0.77	ต่ำ
3. หมู่บ้านของท่านมีผู้รับซื้อของเก่ามาให้บริการรับซื้อตามบ้านเรือนหรือไม่	2.84	0.49	สูง
4. องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านมีนโยบายส่งเสริมการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างถูกวิธีหรือไม่	2.58	0.72	สูง
5. องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านมีประกาศหรือคำสั่ง ห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะหรือไม่	2.71	0.58	สูง
$\bar{X} = 3.38$ S.D. = 1.28			สูง

จากตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ที่ตอบคำถามและระดับปัจจัยเอื้อที่เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 1.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ระดับปัจจัยเอื้ออยู่ในระดับสูงได้แก่ ข้อที่ 1. หมู่บ้านของท่านมีนโยบายส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการลดและการแยกมูลฝอยที่ถูกต้องหรือไม่ ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 1.01) และข้อที่ระดับปัจจัยเอื้อ อยู่ในระดับต่ำ คือ ข้อ 2. หมู่บ้านของท่านมีการจัดตั้งธนาคารขยะในสถานที่ต่าง ๆ เช่น ชุมชน โรงเรียน วัด หรือไม่ ($\bar{X} = 1.88$, S.D. = 0.77)

ด้านปัจจัยเสริม

1. การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอย

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอย

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. โทรทัศน์	3.36	1.19	ปานกลาง
2. เสียงตามสาย	3.26	1.00	ปานกลาง
3. วิทยู	2.33	1.20	ต่ำ
4. หนังสือพิมพ์	2.15	1.10	ต่ำ
5. อินเทอร์เน็ต/สื่อออนไลน์	3.75	1.22	สูง
6. บุคลากรด้านสาธารณสุข	3.29	1.19	ปานกลาง
7. เจ้าหน้าที่ อบต.โป่งผา	3.65	1.16	ปานกลาง
8. ป้ายรณรงค์การลดและการแยกมูลฝอย	3.60	1.15	ปานกลาง
$\bar{X} = 3.17$		S.D. = 0.76	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอยในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผา มากที่สุด คือ ข้อ 5. อินเทอร์เน็ต/สื่อออนไลน์ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 1.22) รองลงมา คือ ข้อ 7. เจ้าหน้าที่ อบต. โป่งผา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 1.16) และข้อ 8. ป้ายรณรงค์การลดและการแยกมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.15) ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผาน้อยที่สุด คือ ข้อ 4. หนังสือพิมพ์ อยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.15$, S.D. = 1.10) รองลงมาคือ ข้อ 3. วิทยู อยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.33$, S.D. = 1.20) และข้อ 6. บุคลากรด้านสาธารณสุข อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 1.19)

2. ปัจจัยเสริมด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม
ต่อการลดและการแยกมูลฝอย

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สมาชิกในครัวเรือนยอมรับการตัดสินใจของท่านในวิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน	4.23	0.85	สูง
2. สมาชิกในครัวเรือนให้กำลังใจท่านในการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน	4.07	0.92	สูง
3. สมาชิกในครัวเรือนแนะนำวิธีการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนให้กับท่าน	3.93	0.98	สูง
4. สมาชิกในครัวเรือนมักแจ้งข่าวสารที่เกี่ยวกับแนวทางการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน	3.78	1.05	สูง
5. สมาชิกในครัวเรือนให้ความช่วยเหลือท่านในการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน	4.07	0.99	สูง
6. เพื่อนบ้านของท่านมักให้กำลังใจท่านในการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน	3.25	1.26	ปานกลาง
7. เพื่อนบ้านของท่านแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับแนวทางการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน	3.16	1.17	ปานกลาง
8. เพื่อนบ้านของท่านมักให้ความช่วยเหลือในการซ่อมแซมเครื่องใช้ ให้กลับมาใช้ได้	3.14	1.15	ปานกลาง
9. บุคลากรด้านสาธารณสุขชื่นชมวิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน	3.22	1.24	ปานกลาง
10. บุคลากรด้านสาธารณสุขให้คำแนะนำวิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนแก่ท่าน	3.57	1.07	ปานกลาง
11. บุคลากรด้านสาธารณสุขมีการสนับสนุนอุปกรณ์ เช่น ถังขยะแยกประเภทหรือจุดคัดแยกขยะให้กับชุมชน	3.55	1.38	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
12. เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ชื่นชมวิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน	3.61	1.22	ปานกลาง
13. เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ให้คำแนะนำวิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนแก่ท่าน	3.80	1.07	สูง
14. เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสนับสนุนอุปกรณ์เช่นถังขยะแยกประเภทหรือจุดคัดแยกขยะให้กับชุมชน	3.67	1.23	ปานกลาง
15. เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล มอบรางวัลให้กับครัวเรือนที่จัดการมูลฝอยได้ดีและติดตามทุกครัวเรือนในการจัดการมูลฝอยทุกเดือน	2.96	1.11	ปานกลาง
	$\bar{X} = 3.60$	SD = 0.82	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผามากที่สุด คือ ข้อที่ 1. สมาชิกในครัวเรือนยอมรับการตัดสินใจของท่านในวิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.85) รองลงมา คือ ข้อที่ 2. สมาชิกในครัวเรือนให้กำลังใจท่านในการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.92) และข้อที่ 5. สมาชิกในครัวเรือนให้ความช่วยเหลือท่านในการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.99) ส่วนข้อที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผา น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 15. เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล มอบรางวัลให้กับครัวเรือนที่จัดการมูลฝอยได้ดี และติดตามทุกครัวเรือนในการจัดการมูลฝอยทุกเดือน ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = 1.11) รองลงมา คือ ข้อที่ 8. เพื่อนบ้านของท่านมักให้ความช่วยเหลือในการซ่อมแซมเครื่องใช้ให้กลับมาใช้ได้ ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 1.15) และข้อที่ 6. เพื่อนบ้านของท่านมักให้กำลังใจท่านในการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 1.17)

ด้านพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย
ในตำบลโป่งผา

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้โฟมหรือพลาสติก เป็นภาชนะสำหรับบรรจุอาหาร	3.87	0.92	สูง
2. ท่านนำถุงหิ้วพลาสติกที่ใช้แล้วกลับมาใช้ เป็นถุงใส่ขยะ	4.30	0.88	สูง
3. ท่านนำขยะประเภทขวดน้ำพลาสติก ขวดแก้ว กระดาศไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าหรือธนาคารขยะ ประจำหมู่บ้าน	4.31	1.01	สูง
4. ท่านนำเสื้อผ้าที่ชำรุดเล็กน้อยไปซ่อมแซม เพื่อนำมาใช้อีกครั้ง	4.06	0.95	สูง
5. ท่านซื้อสินค้าชนิดเติมมาใส่ในภาชนะเดิม เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่ม	4.41	0.81	สูง
6. ท่านใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าใส่สิ่งของแทน การรับถุงพลาสติกจากร้านค้า	4.10	0.96	สูง
7. ท่านซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าใหม่เมื่อเครื่องใช้ไฟฟ้า เดิมเสีย	2.96	1.10	ปานกลาง
8. ท่านซ่อมแซมของใช้ในบ้านเพื่อใช้งานได้ ตามปกติ	3.91	0.91	ปานกลาง
9. ท่านนำกระดาศที่ใช้หน้าเดียวมาใช้ซ้ำ	4.14	1.06	สูง
10. ท่านนำเศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานอาหาร ไปทำปุ๋ยหมักโดยใช้ถังขยะเปียก	3.78	1.22	ปานกลาง
11. ท่านนำเสื้อผ้าที่ฉีกขาดไปทำผ้าชีวส์หรือ ผ้าเช็ดมือ	4.25	09.3	สูง

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
12. ท่านซื้อสิ่งของที่มีระยะเวลาการใช้ที่ยาวนาน	4.02	1.07	สูง
13. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้สเปรย์กำจัดยุงโดยหันมาใช้วิธีการแบบธรรมชาติ เช่น นอนกางก๊ง ตัดมุ้งลวด หรือใช้สารไล่ยุงจากธรรมชาติ	3.86	1.00	สูง
	$\bar{X} = 3.99$	S.D. = 0.63	สูง

จากตาราง 8 แสดง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผาในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 5. ท่านซื้อสินค้าชนิดเติมมาใส่ในภาชนะเดิม เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่ม ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ ข้อ 3. ท่านนำขยะประเภทขวดน้ำพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าหรือธนาคารขยะประจำหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 1.01) และข้อที่ 2. ท่านนำถุงหิ้วพลาสติกที่ใช้แล้วกลับมาใช้เป็นถุงใส่ขยะ ($\bar{X} = 4.30$, SD = 0.88) ส่วนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผา พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 7. ท่านซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าใหม่เมื่อเครื่องใช้ไฟฟ้าเดิมเสีย ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = 1.10) รองลงมา คือ ข้อที่ 10. ท่านนำเศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานไปทำปุ๋ยหมักโดยใช้ถังขยะเปียก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 1.22) และ ข้อที่ 13. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้สเปรย์กำจัดยุงโดยหันมาใช้วิธีการแบบธรรมชาติ เช่น นอนกางก๊ง ตัดมุ้งลวด หรือใช้สารไล่ยุงจากธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 1.00)

ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผา

ระดับการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผา	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ	7	1.7
ระดับกลาง	94	23.4
ระดับสูง	302	74.9
รวม	403	100.0

จากตาราง 9 แสดงระดับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผา พบว่าระดับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยรายกลุ่มส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 74.9

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมเกี่ยวกับพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน

1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-squared test)

ตาราง 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการลดและการแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-squared test)

ตัวแปร	ระดับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน			χ^2	Df	p-value
	ระดับสูง จำนวน (ร้อยละ)	ระดับปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	ระดับต่ำ จำนวน (ร้อยละ)			
1. เพศ				20.13	2	<0.001
ชาย	41(22.4)	107(58.5)	35(19.1)			
หญิง	25(11.4)	174(79.1)	21(9.5)			
2. อายุ				43.96	8	<0.001
18 ถึง 25 ปี	0(0.0)	25(67.6)	12(32.4)			
26 ถึง 35 ปี	18(17.6)	69(67.6)	15(14.7)			
36 ถึง 45 ปี	21(19.6)	73(68.2)	13(12.1)			
46 ถึง 55 ปี	17(30.9)	26(47.3)	12(21.8)			
56 ปีขึ้นไป	10(9.8)	88(86.3)	4(3.9)			
3. ระดับการศึกษา				19.15	6	0.004
ไม่ได้รับการศึกษา	3(8.8)	26(76.5)	5(14.7)			
ประถมศึกษา	12(11.1)	84(77.8)	12(11.1)			
มัธยมศึกษา/อนุปริญญา	22(18.8)	68(58.1)	27(23.1)			
ปริญญาตรี/สูงกว่า	29(20.1)	103(71.5)	12(8.3)			
4. อาชีพ				45.04	6	<0.001
รับจ้างทั่วไป	15(14.9)	58(57.4)	28(27.7)			
เกษตรกร	7(7.2)	83(85.6)	7(7.2)			
ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว	7(10.3)	49(72.1)	12(17.6)			
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	37(27.0)	91(66.4)	56(13.9)			

ตาราง 10 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับพฤติกรรมกรดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน			χ^2	Df	p-value
	ระดับสูง	ระดับปานกลาง	ระดับต่ำ			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
5. ประเภทที่อยู่อาศัย				8.381	2	0.002
คอนโด/ตึกแถว/ห้องแถว	0(0.0)	29(90.6)	3(9.4)			
บ้านเดี่ยว	53(14.3)	252(57.9)	53(14.3)			
6. ภูมิสำเนา				14.89	2	<0.001
ย้ายมาจากถิ่นอื่น	18(9.5)	137(72.5)	34(18)			
เป็นคนโป่งผาโดยกำเนิด	48(22.4)	144(67.3)	22(10.3)			
7. เชื้อชาติ				38.01	2	<0.001
ไทย	57(18.2)	231(73.6)	26(8.3)			
ไทยใหญ่/อาข่า	9(10.1)	50(56.2)	30(33.7)			

จากตาราง 10 พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัย ภูมิสำเนา และเชื้อชาติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$)

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมเกี่ยวกับพฤติกรรมกรดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน สถิติการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation)

ตาราง 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยนำด้านความรู้ ทักษะจิต แรงจูงใจ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมกรดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation)

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์ (r)	P-value
ปัจจัยนำ		
ความรู้	0.289	<0.001
ทักษะจิต	0.619	<0.001
แรงจูงใจ	0.333	<0.001
ปัจจัยเอื้อ	0.339	<0.001

ตาราง 11 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์ (r)	P-value
ปัจจัยเสริม		
การได้รับข่าวสาร	0.114	0.023
การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม	0.435	<0.001

จากตาราง 11 พบว่า ปัจจัยนำด้านรู้ ด้านทัศนคติ ด้านแรงจูงใจ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ด้านการได้รับข่าวสาร และปัจจัยเสริมด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$)

ผลการทดสอบปัจจัยทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) และ สมการทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน

ตาราง 12 แสดงความสามารถในการทำนายของปัจจัยทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอย ในครัวเรือนโดยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ตัวแปรพยากรณ์	b	Beta	t	p-value
เพศ	0.133	0.106	3.061	0.002
ระดับการศึกษา	-0.192	-0.147	-4.028	0.001
ประเภทที่อยู่อาศัย	0.350	0.151	4.268	0.001
เชื้อชาติ	0.155	0.103	2.798	0.005
ทัศนคติ	0.583	0.584	15.821	0.001
ปัจจัยเอื้อ	0.046	0.019	2.410	0.016
การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและ แยกมูลฝอย	-0.066	-0.080	-2.052	0.041
การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม	0.303	0.396	9.463	0.001

หมายเหตุ: Constant = 0.134, R = 0.763, R Square = 0.583, Adjusted R Square = 0.574, F = 4.211

จากตารางที่ 12 พบว่า เพศ ประเภทที่อยู่อาศัย เชื้อชาติ ทัศนคติ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน ส่วนระดับการศึกษา การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน สามารถทำนายพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยของครัวเรือนในตำบลโป่งผาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสามารถในการทำนายร้อยละ 58.3

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

พฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน = $0.134 + 0.133 (\text{เพศ}) - 0.192 (\text{ระดับการศึกษา}) + 0.350 (\text{ประเภทที่อยู่อาศัย}) + 0.155 (\text{เชื้อชาติ}) + 0.583 (\text{ทัศนคติ}) + 0.046 (\text{ปัจจัยเอื้อ}) - 0.066 (\text{การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอย}) + 0.303 (\text{การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม})$



บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน และทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ในพื้นที่ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้งานวิจัย คือ ครัวเรือนที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยสูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 403 ครัวเรือน เครื่องมือ คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปัจจัยนำเข้าด้านความรู้ ตอนที่ 2 ปัจจัยนำเข้าด้านทัศนคติ และตอนที่ 3 ปัจจัยนำเข้าด้านแรงจูงใจ ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อ ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปัจจัยเสริมด้านปัจจัยเสริมด้านการได้รับข่าวสาร และตอนที่ 2 ปัจจัยเสริมด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม และส่วนที่ 5 พฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติอ้างอิง ได้แก่ การหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) และสถิติวิเคราะห์ปัจจัยทำนาย ได้แก่ สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านคุณลักษณะประชากร

ผลการศึกษาปัจจัยนำเข้าด้านคุณลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 403 ครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.6 ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 46 ถึง 45 ปี ร้อยละ 26.6 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 33.7 อาชีพรับจ้างทั่วไปร้อยละ 24.8 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คนต่อครัวเรือน ร้อยละ 33.5 ลักษณะที่อยู่อาศัย เป็นแบบบ้านเดี่ยว ร้อยละ 92.1 ภูมิลำเนาส่วนใหญ่เป็นคนตำบลโป่งผาหรือแม่สายโดยกำเนิด ร้อยละ 53.1 เชื้อชาติไทย ร้อยละ 77.9

2. ปัจจัยนำ

จากการศึกษาปัจจัยนำด้านความรู้พบว่า ($\bar{X} = 7.21$, $S.D. = 2.81$) มีผู้ได้คะแนนสูงสุดคือ 11 คะแนน ประเด็นที่มีการตอบถูกมากที่สุด คือ ข้อที่ 11 ขยะอันตรายต้องแยกประเภทและเก็บใส่ถัง ปิดฝาให้มิดชิด ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะเก็บไปทำลาย ปีละ 1 ครั้ง และประเด็นที่มีการตอบผิดมากที่สุด คือ ข้อที่ 4 ขวดพลาสติกที่ใช้แล้วไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ สำหรับผลการศึกษาปัจจัยนำด้านทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.08$, $S.D. = 0.63$) โดยทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ข้อ 2. การนำขยะ เช่นขวดแก้ว ขวดน้ำพลาสติกไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าหรือธนาคารขยะสามารถสร้างรายได้และเป็นผลดีกว่าการนำไปทิ้งตามลำคลองหรือการเผาทำลาย ($\bar{X} = 4.68$, $S.D. = 0.79$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 1.การลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนของตนเป็นวิธีการจัดการมูลฝอยที่ดีที่สุด ($\bar{X} = 3.41$, $S.D. = 0.90$) และผลการศึกษาปัจจัยนำด้านแรงจูงใจต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอย พบว่า อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.98$, $S.D. = 0.58$) จากการศึกษา ระดับแรงจูงใจต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ข้อที่ 4.การหลีกเลี่ยงการใช้ภาชนะที่ทำจากโฟมหรือพลาสติก ช่วยลดการเกิดมูลฝอยในครัวเรือน ($\bar{X} = 4.52$, $S.D. = 0.61$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 1.การไม่รับถุงพลาสติกจากร้านค้าทำให้ท่านได้รับการชื่นชมจากคนในตำบล ($\bar{X} = 3.41$, $S.D. = 0.90$)

3. ปัจจัยเอื้อ

จากการศึกษาระดับปัจจัยเอื้อที่เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย พบว่าอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.38$, $S.D. = 1.28$) ข้อที่ระดับปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย อยู่ในระดับสูงได้แก่ ข้อที่ 1 หมู่บ้านของท่านมีนโยบายส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการลดและการแยกมูลฝอยที่ถูกต้องหรือไม่ ($\bar{X} = 3.02$, $S.D. = 1.01$) และข้อที่ระดับปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำ คือ ข้อ 2 หมู่บ้านของท่านมีการจัดตั้งธนาคารขยะในสถานที่ต่าง ๆ เช่น ชุมชน โรงเรียน วัด หรือไม่ ($\bar{X} = 1.88$, $S.D. = 0.77$)

4. ปัจจัยเสริม

ภาพรวมของระดับการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผา พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, $SD = 0.76$) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผามากที่สุด คือ ข้อ 5 อินเทอร์เน็ต/สื่อออนไลน์ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.75$, $SD = 1.22$) ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผาน้อยที่สุด คือ ข้อ 4 หนังสือพิมพ์ อยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.15$, $SD = 1.10$) การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 0.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แรงสนับสนุนทางสังคมต่อการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผา

มากที่สุด คือ ข้อที่ 1. สมาชิกในครัวเรือนยอมรับการตัดสินใจของท่านในวิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.85$) ข้อที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผาน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 15. เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล มอบรางวัลให้กับครัวเรือนที่จัดการมูลฝอยได้ดี และติดตามทุกครัวเรือนในการจัดการมูลฝอยทุกเดือน ($\bar{X} = 2.96$, $SD = 1.11$)

5. พฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน

ระดับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผาส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 74.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผาในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.99$, $S.D. = 0.63$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 5. ท่านซื้อสินค้าชนิดเดิมมาใส่ในภาชนะเดิม เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่ม ($\bar{X} = 4.41$, $S.D. = 0.81$) ส่วนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในตำบลโป่งผา พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 7. ท่านซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าใหม่เมื่อเครื่องใช้ไฟฟ้าเดิมเสีย ($\bar{X} = 2.96$, $S.D. = 1.10$)

6. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม เกี่ยวกับพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยใช้สถิติไคสแควร์ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัย ภูมิลำเนา และเชื้อชาติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$)

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยนำด้านความรู้ ทักษะจิต แรงจูงใจ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) พบว่า ปัจจัยนำด้านรู้ ด้านทักษะจิต ด้านแรงจูงใจ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมด้านการได้รับข่าวสาร และปัจจัยเสริมด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$)

7. ความสามารถในการทำนายของปัจจัยทำนายพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน

ตัวแปรต้นที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม โดยมีตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน จากการศึกษาความสัมพันธ์พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัย ภูมิลำเนา และเชื้อชาติ ด้านปัจจัยนำประกอบด้วยทัศนคติ

ต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอย และด้านปัจจัยเสริมประกอบด้วยปัจจัยเสริม การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางสถิติ จึงนำเข้าสมการเพื่อทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยของครัวเรือนในตำบลโป่งผา พบว่า เพศ ประเภทที่อยู่อาศัย เชื้อชาติ ทัศนคติ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน ส่วนระดับการศึกษา การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือน สามารถทำนายพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยของครัวเรือนในตำบลโป่งผา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสามารถในการทำนายร้อยละ 58.3

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 403 ครัวเรือน คือ ปัจจัยนำ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะที่อยู่อาศัย ภูมิสำเนา เชื้อชาติ ความรู้เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน แรงจูงใจต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การมีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในหมู่บ้าน การมีธนาคารขยะในชุมชน ในหมู่บ้านมีการบริการรับซื้อของเก่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายส่งเสริมการคัดแยกขยะในครัวเรือนและองค์การบริหารส่วนตำบลมีประกาศหรือคำสั่งในการห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะ มีผลต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน และปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข่าวสารกับการลดและการแยกมูลฝอย การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีผลต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ดังนั้นผู้วิจัยขออภิปรายตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยนำ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะที่อยู่อาศัย ภูมิสำเนา เชื้อชาติ ความรู้เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ทัศนคติต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน แรงจูงใจต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน มีผลต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน

เพศ ผลการศึกษาพบว่า เพศเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ส่วนใหญ่เพศหญิงเป็นเพศที่มีความละเอียดและใส่ใจในข้อบังคับของหมู่บ้านในการแยกมูลฝอยภายในครัวเรือน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุธาสินี บุญมาก (2559) ที่ได้กล่าวว่าเพศหญิงเป็นเพศที่มีความใส่ใจรายละเอียดและการรักษาความสะอาดมากกว่าเพศชาย มีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดของบ้าน รวมถึงการจัดการขยะในครัวเรือน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาณี อุปราสิทธิ์ (2558)

งานวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการจัดการมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลสันโป่ง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เพศมีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒินันท์ เทียบศรี (2564) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลสำนักทอน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง พบว่าเพศต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการจัดการมูลฝอยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อายุ ผลการศึกษาพบว่า อายุเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ในกลุ่มช่วงอายุ 18-25 ปี เป็นวัยที่ได้รับข้อมูลจากสื่อดิจิทัลได้ง่าย แต่อาจจะขาดความสม่ำเสมอในการแยกขยะ สำหรับวัย 25-59 ปี มักจะเป็นวัยที่มีบทบาทในครัวเรือนอย่างชัดเจน จึงจะสามารถคัดแยกมูลฝอยได้ดี ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มักจะมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในบ้านได้ดี แต่บางรายอาจจะไม่คุ้นเคยกับการแยกขยะในรูปแบบใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ด้านตระกูล (2560) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า อายุต่างกัน มีพฤติกรรมในการคัดแยกมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลิตา พูลพุทธา และ มนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล (2567) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน จะมีพฤติกรรมกรรมการจัดการมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อหาความสัมพันธ์ระดับการศึกษากับพฤติกรรมกรรมการลดและคัดแยกมูลฝอย พบว่า ยังมีระดับการศึกษาสูงแต่มีพฤติกรรมในการลดและแยกมูลฝอยน้อยลง จากการศึกษานี้อาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง แม้จะมีทัศนคติที่ดีต่อการลดและแยกมูลฝอย แต่ยังขาดความตระหนักจึงนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่คัดแยกมูลฝอย สำหรับผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ อยู่บ้านจะมีเวลาในการคัดแยกขยะได้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นฤมล ด้านตระกูล (2560) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ระดับการศึกษาต่างกันทำให้มีพฤติกรรมกรรมการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน

อาชีพ ผลการศึกษาพบว่า อาชีพเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับจ้างและเกษตรกร อาจจะทำให้มีเวลาในการจัดการมูลฝอยได้ดีกว่าอาชีพอื่น ๆ เช่น รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ทำธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย พนักงานบริษัท ซึ่งอาจจะมีเวลาค่อนข้างจำกัด ไม่สะดวกในการคัดแยกมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ด้านตระกูล (2560) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ

อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตินันท์ เทียบศรี (2564) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสำนักทอง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมในการคัดแยกมูลฝอยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพรณัง จงวุฒิเวศย์ และชุตีวรรณ ปราณีธรรม (2564) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน พบว่ามีพฤติกรรมการลดและการคัดแยกมูลฝอยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน หากในบ้านมีจำนวนสมาชิกหลายคน อาจจะทำให้บ้านนั้นมีการคัดแยกขยะได้ดี รวมถึงมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในครัวเรือนชัดเจน เช่น คนหนึ่งทิ้งขยะ อีกคนหนึ่งแยกขยะ ส่งผลให้พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยนี้ทำได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุฒิ ทับผดุง และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (2563) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณมูลฝอยครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีผลต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตินันท์ เทียบศรี (2564) งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสำนักทอง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกันจะมีพฤติกรรมในการคัดแยกมูลฝอยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยันต์ แบนเนียน, ธรรมศักดิ์ สายแก้ว และสุทธิศักดิ์ สุริรักษ์ (2567) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการมูลฝอยของประชาชนในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลักษณะที่อยู่อาศัย ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นประเภทบ้านเดี่ยว ซึ่งเป็นลักษณะที่อยู่อาศัยที่มีพื้นที่มากพอในการจัดแยกประเภทถังขยะ มักมีแรงจูงใจจากครอบครัวหรือครัวเรือนใกล้เคียงสำหรับตักแหว ห่อพัก หรือคอนโดมิเนียมมีพื้นที่จำกัด ทำให้การคัดแยกมูลฝอยเป็นไปได้ยาก ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดการของแม่บ้านหรือเจ้าของอาคาร หากไม่มีถังขยะแยกให้อาจจะทำให้ผู้พักอาศัย

ไม่ได้แยกมูลฝอยอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รุ่งอรุณ วงษ์อินทร์ และกฤษฎา นันทเพ็ชร (2556) ที่กล่าวไว้ว่า ลักษณะที่อยู่อาศัยต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยต่างกัน

ภูมิลำเนา ผลการศึกษาพบว่า ภูมิลำเนาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ประชาชนที่อยู่ในชุมชนมานานจะมีความรู้เกี่ยวกับวันเก็บขยะ การจัดการของเทศบาล จุดทิ้งขยะ หรือวิธีการแยกขยะในพื้นที่ รวมไปถึงเรื่องความร่วมมือในชุมชน มักส่งผลต่อคนที่อยู่ในพื้นที่มานานมากกว่าคนที่เพิ่งย้ายเข้ามา และคนที่อยู่ในชุมชนมานานจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ มีความห่วงใยสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่าจึงทำให้มีพฤติกรรมในการลดและแยกขยะได้ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรายุทธ สามัตติยากร, กิตติชัย รัตนะ และนิตยา เมียนมิตร (2567) งานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะที่ต้นทาง ตำบลบางไทร อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานมีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เชื้อชาติ ผลการศึกษาพบว่า เชื้อชาติเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเชื้อชาติไทยและเป็นผู้ที่อยู่ในตำบลโป่งผาโดยกำเนิด ซึ่งสามารถสื่อสารและเข้าใจความหมายในสิ่งที่ท้องที่และท้องถิ่นได้มีการรณรงค์ลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือนได้ รวมถึงยังมีความห่วงใยทรัพยากรธรรมชาติและบ้านเกิดของตนเอง ส่งผลให้มีพฤติกรรมในการลดและการแยกมูลฝอยที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม เชื้อชาติอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อีรพรรณ บุญโทแสง และคณะ (2561) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ชาวบ้านพื้นที่ราบมีความรู้เกี่ยวกับประเภทขยะและโทษของขยะมากกว่าชาวบ้านที่เป็นชาติพันธุ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในขณะที่ความรู้เรื่องการจัดการขยะพบว่า ประชาชนทั้งพื้นที่ราบและชาติพันธุ์มีความรู้ไม่ต่างกัน ส่งผลให้มีพฤติกรรมในการคัดแยกขยะคล้ายกัน

ความรู้เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ผู้ที่มีความรู้ด้านการคัดแยกขยะจะสามารถคัดแยกขยะได้อย่างถูกต้อง สำหรับผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนน้อยอาจจะทำให้เกิดความลังเลในการคัดแยกขยะ จึงมักจะทิ้งขยะรวมกันหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาณี อุปราสิทธิ์ (2558) งานวิจัยเรื่องพฤติกรรมจัดการมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลสันโป่ง อำเภอแมริ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยต่างกันจะมีพฤติกรรมจัดการมูลฝอยของครัวเรือนต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภษร วิเศษชาติ, สมบัติ ศิลา และสุนิศา แสงจันทร์ (2560)

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของประชาชนชุมชนที่ 2 เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรายุทธ สามัตถิยากร, กิตติชัย รัตนะ และนิตยา เมียนมิตร (2567) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะที่ต้นทาง ตำบลบางไทร อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดการมูลฝอยมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทัศนคติ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยนำด้านทัศนคติเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากทัศนคติที่ถูกต้องย่อมนำไปสู่การคัดแยกขยะที่ถูกต้อง หากประชากรในชุมชนเชื่อว่าขยะมีผลกระทบต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม หรือเศรษฐกิจในชีวิตประจำวันจะทำให้เกิดความตระหนักและอยากป้องกัน รวมถึงอยากลดปริมาณมูลฝอย เช่น อยากนำกลับมาใช้ใหม่ หรือนำขวดพลาสติก กระดาษ ไปขายของเก่าดีกว่าเผาขยะทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ที่ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมถึงงานวิจัยของ บุญส่ง อยู่หนู (2566) ที่ได้กล่าวไว้ว่าทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก ความเชื่อเป็นพฤติกรรมภายในซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมภายนอก ดังนั้นแม่บ้านที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะที่ดีส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะอยู่ในระดับดีด้วย

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การมีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในหมู่บ้าน การมีธนาคารขยะในชุมชน ในหมู่บ้านมีการบริการรับซื้อของเก่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายส่งเสริมการคัดแยกขยะในครัวเรือนและองค์การบริหารส่วนตำบลมีประกาศหรือคำสั่งในการห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะ มีผลต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเอื้อเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในการจัดการขยะ อีกทั้งในชุมชนได้มีการจัดทำธนาคารขยะในพื้นที่ มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการจัดการมูลฝอยอย่างต่อเนื่องและมีคำสั่งเรื่องการห้ามทิ้งมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะโดยได้ประสานทางหอประชาสัมพันธ์ตามหมู่บ้าน เมื่อประชาชนรับรู้ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ชัดเจนและบังคับใช้จริง จะเกิดแรงจูงใจในการทำตาม การรับรู้ถึงกฎระเบียบรวมถึงความใส่ใจในข้อมูลข่าวสารในชุมชน และความเข้มแข็งของชุมชนย่อมสามารถนำไปสู่การจัดการมูลฝอยที่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญส่ง อยู่หนู (2566) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยภายนอก เช่น

นโยบายภาครัฐ การสนับสนุนจากภาคท้องถิ่น ความเข้มแข็งภาคประชาชนและภาคีเครือข่าย เป็นกลไกที่สัมพันธ์กับการขับเคลื่อนกิจกรรมการดำเนินงานจัดการมูลฝอยครัวเรือนและชุมชน

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข่าวสารกับการลดและการแยกมูลฝอย การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีผลต่อการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอย ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอยเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน จากปัจจัยเสริมด้านการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง การได้รับข่าวสารที่ไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน หรือจากการได้รับฟังมาแล้วขาดการวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ ส่งผลให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอยที่ไม่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชูตินันท์ จีระวงศ์ และธนุพล หุ่นโสภณ (2558) ที่กล่าวไว้ว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล หากบุคคลเปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารที่ขาดการไตร่ตรอง ก็อาจจะส่งผลให้บุคคลมีทัศนคติและแสดงพฤติกรรมในทางลบได้

การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากบุคคลรอบข้างภายในครอบครัวรวมถึงสังคมรอบข้างมีอิทธิพลในการคัดแยกขยะได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากแรงสนับสนุนจากคนรอบข้าง ชุมชน และสังคมรอบตัวสามารถเป็นแรงกระตุ้นและเสริมแรงในการเริ่มต้นและคงไว้ซึ่งพฤติกรรมเชิงบวก เช่น การคัดแยกมูลฝอยอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง ถ้าสมาชิกในครอบครัว เช่น พ่อแม่ คู่สมรส หรือบุตร สนับสนุนหรือทำให้ดูเป็นตัวอย่าง จะส่งผลต่อการเรียนรู้และปฏิบัติตามได้ง่ายขึ้น การแยกมูลฝอยจะเกิดขึ้นได้ดีขึ้นหากสมาชิกในครัวเรือนเห็นตรงกันและช่วยกันทำ และหากชุมชนหรือหมู่บ้านมีการจัดตั้ง ธนาคารขยะ หรือมีผู้นำชุมชนที่ขยันสื่อสารเรื่องการคัดแยกขยะ จะสร้างแรงผลักดันให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วมได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศราวุฒิ ทับผดุง และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (2563) ที่ได้กล่าวไว้ว่า แรงสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การคัดแยกมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเพศหญิงตอบสนองต่อแรงสนับสนุนทางสังคมได้ดีกว่าเพศชาย

จากการศึกษาพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.63) เนื่องจากมีการกระตุ้นจากที่ว่าการอำเภอแม่สาย รวมถึงกระทรวงมหาดไทยมีนโยบายการจัดการขยะและดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีเป้าหมายให้ดำเนินการจัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อนให้ครบทุกครัวเรือน กล่าวคือจะต้องคัดแยกขยะภายในครัวเรือนก่อนนำเข้าสู่ระบบจัดการขยะ ซึ่งเป็นมาตรการที่เข้มงวด

และมีการติดตามผลอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตินันท์ เทียบศรี (2564) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสำนักทอง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง พบว่าพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.96

ผลการศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการจัดการขยะ พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนาย พฤติกรรมการลดและการแยกมูลฝอยในครัวเรือน คือ เพศ ระดับการศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัย เชื้อชาติ ปัจจัยนำในด้านทัศนคติ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมด้านการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและ คัดแยกมูลฝอยและปัจจัยเสริมด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม โดยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดและคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถทำนาย พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยได้ถึงร้อยละ 58.3 ซึ่งจากนโยบายการลดและการคัดแยกมูลฝอย ของรัฐบาล ผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้านได้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย อย่างจริงจัง ในกรณีที่มิได้มีการปฏิบัติตามจะมีมาตรการทางสังคม อีกทั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ สนับสนุนจัดทำโครงการ และมีการดำเนินการติดตามประเมินผล ทุกเดือน ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอยได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เนื่องจากทัศนคติ แรงจูงใจ และพฤติกรรม เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอย ในครัวเรือนอยู่ในระดับสูง ทางองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา ควรจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ ในชุมชน โรงเรียน อย่างต่อเนื่อง โดยจัดหาอุปกรณ์เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยให้เพียงพอ และเหมาะสมกับชุมชนนั้น ๆ อีกทั้งส่งเสริมให้มีการจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชนและโรงเรียนให้ครบ ทุกชุมชน

2. การรณรงค์เกี่ยวกับการลดและการแยกมูลฝอยอยู่เสมอ โดยร่วมกับผู้นำท้องถิ่นและ กลุ่มผู้นำในแต่ละชุมชน เพื่อทำให้การลดและการแยกมูลฝอยเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการมอบรางวัลให้กับชุมชนที่สามารถเป็นชุมชนต้นแบบในการจัดการมูลฝอย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจพิจารณาศึกษารูปแบบการบริหารจัดการหรือกิจกรรม ในการจัดการมูลฝอยในพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ศรีมณี และโชติ บดีรัฐ. (2565). การศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม อำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร. *Journal of modern learning development*, 7(5), 166-178.
- กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2565, 16 พฤศจิกายน). ระบบสารสนเทศด้านการจัดการมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น
<https://waste.dla.go.th/index.jsp>
- กรมควบคุมมลพิษ. (2564, 16 กันยายน). คู่มือการลดและคัดแยกมูลฝอยภายในบ้านและที่ทำงาน
<https://www.pcd.go.th/publication/14503/>
- กรมควบคุมมลพิษ. (2567, 15 ธันวาคม). ข้อมูลสถานการณ์มูลฝอยของประเทศ
https://thaimsw.pcd.go.th/report_country.php
- กัลยาณี อุปราสิทธิ์. (2558). พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลสันโป่ง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 6(2), 164-171.
- กานดา ปุ่มสิน ทอแสง พิมพ์บำรุงธรรม และนลพรณ เจนจำรัสฤทธิ์. (2564). การศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแก้งไก่ อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย. *วารสารวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 1(2), 10-22.
- จตุพร ไกรกอจราษฎร์ และโชติ บดีรัฐ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(7), 275-287.
- ชุตินันท์ จีระวงษ์ และดนุพล หุ่นโสภณ. (2558). ทักษะ บรรทัดฐานเชิงอัตวิสัย และระดับความเกี่ยวข้องของผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจจะซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 32(1), 65-90.
- ฐิตินันท์ เทียบศรี. (2564). พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสำนักทอง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์].
- ทวีศักดิ์ รักฤทธิ์ ฟ้าใส ประสารรส และทิพวรรณ ท้ายเมือง. (2568). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยจากครัวเรือนของประชาชน ตำบลศรีวัง อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล. *วารสารสุขภาพสตรี แอนด์ เฮลตี้*, 1(1), 65-77.

- ธัชชัย สุขยัง รัฐพล ศิลปะรัศมี และทศพร ชูศักดิ์. (2567). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรม
การคัดแยกขยะอันตราย ในครัวเรือนของประชาชนในตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสีเกา
จังหวัดตรัง. *Singburi Hospital Journal*, 33(1), 1-10.
- ธัญมัย ฉันทวี ชญาภัทร พันธงาม และอุไร ชนะกานต์. (2564). พฤติกรรมการจัดการมูลฝอย
ของประชาชนในพื้นที่ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช.
วารสารวิชาการเฉลิมกาญจนา, 9(1), 37-45.
- ธีรวรรณ บุญโทแสง, สุรัสวดี นางแล, ธัญวรัญญ์ บุตรสาร, นิติมา พรหมมารัตน์ และธนายุท
ช่างเรือนงาม. (2561). ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะของหมู่บ้าน
นางแลในตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ*,
1(3), 369-378.
- นภาลัย อ้นบางเขน และวณิชชา คันธสร. (2565). ปัจจัยตามแบบจำลองสุขภาพที่สัมพันธ์
กับพฤติกรรมการคัดแยก มูลฝอยในครัวเรือนของแม่บ้าน เขตเทศบาลตำบลนครชุม
อำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบูรณ์*, 2(2), 35-48.
- นฤญา ยางธิสาร พันธุ์ทิพย์ หินห่มเพ็ชร และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม
การคัดแยกมูลฝอยครัวเรือนของผู้อยู่อาศัยในตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย
จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 28(1), 155-167.
- นฤมล ต่านตระกูล. (2560). พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล
ชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยบูรพา].
- นิภาพรณ จงวุฒิเวศย์ และชุลีวรรณ ปราณีธรรม. (2564). พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน
ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 10(2), 269-280.
- บุญส่ง อยู่หนู. (2566). พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ตำบลคูหาใต้
อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา. รายงานวิจัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา.
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550). (2550, 10 มิถุนายน).
ราชกิจจานุเบกษา. (เล่ม 124 ตอนที่ 28 ก). [https://laws.anamai.moph.go.th/web-
upload/14xcc0f5638f262f918558abe1085de08b4/m_magazine/37966/4187/fil
e_download/3c8789b7308f083c11b8c441051e9e3f.pdf](https://laws.anamai.moph.go.th/web-upload/14xcc0f5638f262f918558abe1085de08b4/m_magazine/37966/4187/file_download/3c8789b7308f083c11b8c441051e9e3f.pdf)

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535.

(2560,14 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. (เล่ม 134 ตอนที่ 5 ก น.1-6).

https://www.dla.go.th/upload/regulation/type1/2023/3/1930_1.pdf

เฟื่องฟ้า รัตนาคณหุตานนท์ นาดยา ดวงประทุม และฉัตรประภา ศิริรัตน์. (2567). ปัจจัย

ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการมูลฝอยครัวเรือน ตำบลคลองความ

อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9, 18(3), 879-890.

รุ่งอรุณ วงษ์อินทร์ และกฤษฎา นันทเพ็ชร. (2556). พฤติกรรมจัดการมูลฝอยของประชาชน

ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี [งานนิพนธ์

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].

ลลิตา พูลพุทธา และมนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล. (2567). พฤติกรรมจัดการมูลฝอยของประชาชน

ในพื้นที่ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์,

4(2), 11-21.

ลลิตา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล. (2565). พฤติกรรมคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน

ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี.

วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2(1), 7-21.

วริษฐา แสงยางใหญ่ ศรีรัตน์ ล้อมพงศ์ และบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2560). ปัจจัยที่มีผล

ต่อพฤติกรรมการลดขยะครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัด สมุทรปราการ.

วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา, 12(1), 76-87.

วันวิสาข์ คงพิรุณ สรัญญา ถีป้อม และวิโรจน์ จันท. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการ

ขยะในหมู่บ้านโป่งปะ ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารวิชาการ

สาธารณสุข, 26(2), 310-321.

วิภาณี อุซุปัจ. (2561). ความรู้ พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชนและคุณภาพการบริการ

ในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

[วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].

ศราวุฒิ ทับผดุง และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณ

ขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการมูลฝอย

[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

ศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม. (2562). แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน:

เทศบาลนครศรีธรรมราช [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์].

- ศุภษร วิเศษชาติ สมบัติ ศิลา และสุนิศา แสงจันทร์. (2560). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม
การคัดแยกมูลฝอยของประชาชนชุมชนที่ 2 เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว.
วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 5(2), 422-433.
- สรายุทธ สามัตติยากร กิติชัย รัตนะ และนิตยา เมียนมิตร. (2567). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม
ของชุมชนในการจัดการขยะที่ต้นทาง ตำบลบางไทร อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
วารสารวิทยาศาสตร์ไทย, 43(2), 127-136.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2567, 3 มิถุนายน). *ขยะล้นโลก
ไร้วิธีจัดการ ขยะมากถึง 1 ใน 5 ของโลกอยู่ในอาเซียน*. สปริงนิวส์.
<https://www.springnews.co.th/keep-the-world/environment/850750>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2564). *ราชบัณฑิตยสถาน*. <https://dictionary.orst.go.th/>
- สิตศรธร วังษอนันต์ และคณะ. (2561). การศึกษามูลฝอยของประชาชนในหมู่ 10 ตำบลขามใหญ่
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยพยาบาล
บรมราชชนนี สรรสิทธิ์ประสงค์*, 2(3), 32-47.
- สุธาสนี บุญมาก. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะที่แหล่งกำเนิดของ
ประชาชนในและนอกเขตเทศบาลนครนครปฐม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- สุรศักดิ์ แก้วเกื้อ, กิจฐเขต ไกรवास และอาภาภรณ์ สุขหอม. (2567). การศึกษาพฤติกรรม
การจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลควนกรด อำเภอทุ่งสง
จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยชินวัตร*,
3(1), 21-33.
- สุริยะ หาญพิชัย และจันทร์ฉาย จันทร์ลา. (2561). การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาล
ตำบลนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 12(1), 67-85.
- สุริยันต์ แบนเนียน ธรรมศักดิ์ สายแก้ว และสุทธิศักดิ์ สุริรักษ์. (2567). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์
กับการจัดการมูลฝอยของประชาชนในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี.
วารสารนวัตกรรมสุขภาพและความปลอดภัย, 1(1), 1-13.
- อนาวิน ภัทรภาคินวรกุล และปรภัทร คงศรี. (2566). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการจัดการลดขยะ
มูลฝอยครัวเรือนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน.
วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 16(1), 88-98. Best,
- J. W. (1977). *Research in Education*. Prentice hall Inc.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th, Ed.). Harper Collins.

- Green, L. W., & Kreuter, M. W. (2005). *Health program planning: An educational and ecological approach* (4th ed.). McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Smith, N. (2019, 2 July). *US tops list of countries fuelling the waste crisis* *Waste Generation and Recycling Indices*
<https://www.maplecroft.com/insights/analysis/us-tops-list-of-countries-fuelling-the-mounting-waste-crisis>
- United Nations Environment Programme. (2024, 1 February). *Global Waste Management Outlook 2024 - Beyond an age of waste: Turning Rubbish into a Resource* <https://doi.org/10.59117/20.500.11822/44939>





ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมาย ใช้เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอยของประชาชนในตำบลโป่งผา ที่มีหน้าที่ในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน อายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

- | | |
|--|--------------|
| ด้านที่ 1 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล | จำนวน 8 ข้อ |
| ด้านที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้า | |
| ส่วนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอย | จำนวน 11 ข้อ |
| ส่วนที่ 2 ทศนคติต่อพฤติกรรมลดและแยกมูลฝอย | จำนวน 10 ข้อ |
| ด้านที่ 3 แรงจูงใจต่อพฤติกรรมลดปริมาณและแยกมูลฝอย | จำนวน 7 ข้อ |
| ด้านที่ 3 ด้านปัจจัยเอื้อ | จำนวน 5 ข้อ |
| ด้านที่ 4 ด้านปัจจัยเสริม | |
| ส่วนที่ 1 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอย | จำนวน 9 ข้อ |
| ส่วนที่ 2 การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม | จำนวน 15 ข้อ |
| ด้านที่ 5 ด้านพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอย | จำนวน 13 ข้อ |

ด้านที่ 1 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่กำหนดให้ หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ [] 1.ชาย [] 2.หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษา
 1. [] ไม่ได้เรียนหนังสือ
 2. [] ประถมศึกษา
 3. [] มัธยมศึกษาตอนต้น
 4. [] มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 5. [] อนุปริญญา/ปวส.
 6. [] ปริญญาตรี
 7. [] สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ
 1. [] รับจ้างทั่วไป
 2. [] เกษตรกรรม
 3. [] ค้าขาย
 4. [] ธุรกิจส่วนตัว
 5. [] รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 6. [] พนักงานบริษัท
 7. [] อื่น ๆ

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน คน

6. ลักษณะที่อยู่อาศัย

1. ☐ บ้านเดี่ยว

2. ☐ ตึกแถว

3. ☐ คอนโดมิเนียม

4. ☐ ตึกแถวที่อยู่อาศัยและทำธุรกิจ

5. ☐ อื่น ๆ

7. ภูมิลำเนา

1. ☐ เป็นคนในพื้นที่ตำบลในตำบลโป่งผาหรืออำเภอแม่สาย โดยกำเนิด

2. ☐ ย้ายถิ่นฐานจากที่อื่นมาอาศัยในพื้นที่

2.1 ☐ 1 – 5 ปี

2.2 ☐ มากกว่า 5 ปี

2.3 อื่น ๆ

8. เชื้อชาติ

1. ☐ ไทย

2. ☐ ไทใหญ่

3. ☐ ไทลื้อ

4. ☐ ไทจีน

5. ☐ ดาราอ้าง

6. ☐ ไท – ยวน

7. ☐ ลาหู่

8. ☐ อาข่า

8. ☐ เมียนมา

9. ☐ ลีซอ

10. ☐ จีนยูนนาน

11. ☐ พม่า

12. ☐ ลาว

13. ☐ อื่น ๆ

ด้านที่ 2 ด้านปัจจัยนำ

ส่วนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอย

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1. การลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน เป็นวิธีการจัดการมูลฝอยที่ดีที่สุด			
2. การนำกระดาษที่ใช้หน้าเดียวมาใช้ซ้ำเป็นการลดปริมาณมูลฝอย			
3. การนำของที่ชำรุดไปซ่อมแซมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่เป็นการลดปริมาณมูลฝอย			
4. ขวดพลาสติกที่ใช้แล้วไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้			
5. กระดาษหนังสือพิมพ์สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ เช่น ห่อสิ่งของหรือผลไม้			
6. ขยะติดเชื้อหมายถึงสิ่งของที่สัมผัส น้ำมูก น้ำลาย เลือด สารคัดหลั่งอื่น ๆ เช่น หน้ากากอนามัย เข็มฉีดยา สามารถทิ้งรวมกับขยะอื่นได้			

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
7. ขยะอินทรีย์ เช่นเศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร สามารถทำเป็นปุ๋ยได้ จากถังขยะเปียกได้			
8. ขยะอันตราย หมายถึง แบตเตอรี่มือถือ หลอดไฟ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี			
9. ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า หากสัมผัสผิวหนังโดยตรงอาจทำให้เกิดผื่นแพ้หรือผิวหนังอักเสบได้			
10. ขยะติดเชื้อต้องมีการแยกประเภทและจัดส่งให้ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลใกล้บ้านเป็นผู้จัดเก็บและทำลาย			
11. ขยะอันตรายต้องแยกประเภทและเก็บใส่ถัง ปิดฝาให้มิดชิดทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะเก็บไปทำลาย ปีละ 1 ครั้ง			

ด้านที่ 2 ด้านปัจจัยนำ (ต่อ)

ส่วนที่ 2 ทศนคติต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอย

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. การลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนของตนเป็นวิธีการจัดการมูลฝอยที่ดีที่สุด					
2. การนำขยะ เช่นขวดแก้ว ขวดน้ำพลาสติกไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าหรือธนาคารขยะสามารถสร้างรายได้และเป็นผลดีกว่าการนำไปทิ้งตามลำคลองหรือการเผาทำลาย					
3. การลดการใช้ภาชนะที่ทำจากโฟมพลาสติกเนื่องจากย่อยสลายยาก					
4. การนำเสื้อผ้าที่ชำรุดไปซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้เป็นเรื่องน่าอาย					
5. การไม่รับถุงพลาสติกจากร้านค้าช่วยลดการเกิดมูลฝอยในครัวเรือนได้					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
6. การใช้ขวดน้ำพลาสติก สามารถใช้ได้ เพียงครั้งเดียวไม่สามารถนำไปใช้ ประโยชน์อื่นได้					
7. การจ่ายตลาดควรใช้ถุงผ้าหรือตะกร้า แทนการใช้ถุงพลาสติก					
8. การที่เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนชำรุด ไม่ควรซ่อม ควรนำไปทิ้งทันที					
9. การลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน เป็นสิ่งที่ยุ่งยากและเสียเวลา					
10. การเลือกซื้อสินค้าประเภทเติม เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า จะช่วยลด การเกิดมูลฝอยในครัวเรือน					

ส่วนที่ 3 แรงจูงใจต่อพฤติกรรมการลดและแยกมูลฝอย

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ข้อความ	ระดับแรงจูงใจ				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การไม่รับถุงพลาสติกจากร้านค้า ทำให้ท่านได้รับการชื่นชมจาก คนในตำบล					
2. การเลือกใช้ถุงผ้าแทนการใช้ ถุงพลาสติกเนื่องจากถุงพลาสติกย่อย สลายยาก					
3. การนำขวดน้ำพลาสติก ขวดแก้ว กระดาศไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าหรือ ธนาคารขยะประจำหมู่บ้านเป็นการเพิ่ม รายได้ให้กับครัวเรือน					

ข้อความ	ระดับแรงจูงใจ				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
4. การหลีกเลี่ยงการใช้ภาชนะที่ทำจากโฟมหรือพลาสติก ช่วยลดการเกิดมลพิษในครัวเรือน					
5 .การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำ ทำให้ท่านได้รับคำชมเชยจากบุคคลรอบข้าง					
6. การนำเศษอาหารทำเป็นอาหารสัตว์ ช่วยลดและป้องกันปัญหาในเรื่องของกลิ่นและแมลงรบกวน					
7. การนำของที่ชำรุดไปซ่อมแซม เป็นการช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน					

ด้านที่ 3 ด้านปัจจัยเอื้อ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

1. หมู่บ้านของท่านมีนโยบายส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการมูลฝอยที่ถูกต้องหรือไม่

1. ☐ ไม่มี

2. ☐ ไม่ทราบ

3. ☐ มี

3.1 ☐ มีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด

3.2 ☐ ไม่มีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด

2. หมู่บ้านของท่านมีการจัดตั้งธนาคารขยะในสถานที่ต่างๆ เช่น ชุมชน โรงเรียน วัด หรือไม่

1. ☐ ไม่มี

2. ☐ ไม่ทราบ

3. ☐ มี

3. หมู่บ้านของท่านมีผู้รับซื้อของเก่ามาให้บริการรับซื้อตามบ้านเรือนหรือไม่

1. ☐ ไม่มี

2. ☐ ไม่ทราบ

3. ☐ มี

4. องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านมีนโยบายส่งเสริมการคัดแยกขยะในครัวเรือนและการจัดการมูลฝอยอย่างถูกวิธีหรือไม่

1. ☐ ไม่มี

2. ☐ ไม่ทราบ

3. ☐ มี

5. องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านมีประกาศหรือคำสั่ง ห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะหรือไม่

1. ☐ ไม่มี

2. ☐ ไม่ทราบ

3. ☐ มี

หมายเหตุ ธนาการขยะหมายถึง รูปแบบในการดำเนินการคัดแยกขยะ โดยให้คนในชุมชนสมัครเป็นสมาชิกและนำขยะมาฝากไว้ โดยมีเจ้าหน้าที่ทำการคัดแยก ชั่งน้ำหนัก คำนวณเงินและบันทึกในสมุดเงินฝาก โดยรายได้จะมีการจัดการแล้วแต่กลุ่ม

ด้านที่ 4 ด้านปัจจัยเสริม

ส่วนที่ 1 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดและแยกมูลฝอย

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ข้อความ	ระดับการได้รับข่าวสาร				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1. โทรทัศน์					
2. เสียงตามสาย					
3. วิทยู					
4. หนังสือพิมพ์					
5. อินเทอร์เน็ต/สื่อออนไลน์					
6. บุคลากรด้านสาธารณสุข					
7. เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล					
8. ป้ายรณรงค์การลดและการแยกมูลฝอย					
9. อื่น ๆ โปรดระบุ					

ส่วนที่ 2 การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ข้อความ	ระดับการได้รับข่าวสาร				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1. สมาชิกในครัวเรือนยอมรับการตัดสินใจของท่านในวิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน					
2. สมาชิกในครัวเรือนให้กำลังใจท่านในการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน					
3. สมาชิกในครัวเรือนแนะนำวิธีการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนให้กับท่าน					
4. สมาชิกในครัวเรือนมักแจ้งข่าวสารที่เกี่ยวกับแนวทางการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน					
5. สมาชิกในครัวเรือนให้ความช่วยเหลือท่านในการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน					
6. เพื่อนบ้านของท่านมักให้กำลังใจท่านในการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน					
7. เพื่อนบ้านของท่านแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับแนวทางการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน					
8. เพื่อนบ้านของท่านมักให้ความช่วยเหลือในการซ่อมแซมเครื่องใช้ ให้กลับมาใช้ได้					
9. บุคลากรด้านสาธารณสุขขึ้นชมวิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน					
10. บุคลากรด้านสาธารณสุขให้คำแนะนำวิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนแก่ท่าน					
11. บุคลากรด้านสาธารณสุขมีการสนับสนุนอุปกรณ์เช่นถังขยะแยกประเภทหรือจุดคัดแยกขยะให้กับชุมชน					
12. เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นชมวิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน					

ข้อความ	ระดับการได้รับข่าวสาร				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
13. เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ให้คำแนะนำวิธีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนแก่ท่าน					
14. เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสนับสนุนอุปกรณ์เช่นถังขยะแยกประเภทหรือจุดคัดแยกขยะให้กับชุมชน					
15. เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล มอบรางวัลให้กับครัวเรือนที่จัดการมูลฝอยได้ดี และติดตามทุกครัวเรือนในการจัดการมูลฝอยทุกเดือน					

ด้านที่ 5 ด้านพฤติกรรมลดและการแยกมูลฝอย

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ข้อความ	ระดับการได้รับข่าวสาร				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้โฟมหรือพลาสติกเป็นภาชนะสำหรับบรรจุอาหาร					
2. ท่านนำถุงหิ้วพลาสติกที่ใช้แล้วกลับมาใช้เป็นถุงใส่ขยะ					
3. ท่านนำขยะประเภทขวดน้ำพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าหรือธนาคารขยะประจำหมู่บ้าน					
4. ท่านนำเสื้อผ้าที่ชำรุดเล็กน้อยไปซ่อมแซมเพื่อนำมาใช้อีกครั้ง					
5. ท่านซื้อสินค้าชนิดเติมมาใส่ในภาชนะเดิม เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่ม					

ข้อความ	ระดับการได้รับข่าวสาร				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
6. ท่านใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าใส่สิ่งของแทนการรับถุงพลาสติกจากร้านค้า					
7. ท่านซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าใหม่เมื่อเครื่องใช้ไฟฟ้าเดิมเสีย					
8. ท่านซ่อมแซมของใช้ในบ้านเพื่อใช้งานได้ตามปกติ					
9. ท่านนำกระดาษที่ใช้หน้าเดียวมาใช้ซ้ำ					
10. ท่านนำเศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานไปทำปุ๋ยหมักโดยใช้ถังขยะเปียก					
11. ท่านนำเสื้อผ้าที่ฉีกขาดไปทำผ้าเช็ดตัวหรือผ้าเช็ดมือ					
12. ท่านซื้อสิ่งของที่มีระยะเวลาการใช้ที่ยาวนาน					
13. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้สเปรย์กำจัดยุงโดยหันมาใช้วิธีการแบบธรรมชาติ เช่น นอนกางก๊ง ดัดมุ้งลวด หรือใช้สารไล่ยุงจากธรรมชาติ					

ภาคผนวก ข เอกสารรับรองพิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัย



คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO HUMAN ETHICS COMMITTEE
19 หมู่ 2 ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000 เบอร์โทรศัพท์ 05446 6666

เอกสารรับรองโครงการวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการให้การรับรองการยกเว้นพิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นมาตรฐานสากลได้แก่ Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice หรือ ICH-GCP และ 45CFR 46.101(b)

ชื่อโครงการ : ปัจจัยที่มีผลต่อการลดและแยกมูลฝอยในครัวเรือนในตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
: Factors affecting household waste reduction and separation in Pongpha Subdistrict, Maesai District, Chiangrai Province.

เลขที่โครงการวิจัย : UP-HEC 1.2/035/66

ผู้วิจัยหลัก : นายเอกพงศ์ ภิรมย์วงศ์

สังกัดหน่วยงาน : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.อรันย์ภักดิ์ พิทักษ์พงษ์

สังกัดหน่วยงาน : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

วิธีทบทวน : แบบเร่งรัด (Expedited)

รายงานความก้าวหน้า : ส่งรายงานความก้าวหน้าอย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี หรือส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ หากดำเนินโครงการเสร็จสิ้นก่อน 1 ปี

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.อัคราภรณ์ ดวงใจ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพและวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยพะเยา

วันที่รับรอง : 22 กุมภาพันธ์ 2566

วันหมดอายุ : 22 กุมภาพันธ์ 2567

ทั้งนี้ การรับรองนี้มีเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ด้านหลังทุกข้อ (ดูด้านหลังของเอกสารรับรองโครงการวิจัย)

นักวิจัยทุกท่านที่ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยต้องปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการวิจัยตามที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
2. ใช้เอกสารแนะนำอาสาสมัคร ใบยินยอม (และเอกสารเชิญเข้าร่วมวิจัยหรือใบโฆษณาถ้ามี) แบบสัมภาษณ์ และหรือแบบสอบถาม เฉพาะที่มีตราประทับของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เท่านั้น
3. รายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นหรือการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมวิจัยใดๆ ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยพะเยา ภายในระยะเวลาที่กำหนด ในวิธีดำเนินการมาตรฐาน (SOPs)
4. ส่งรายงานความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ตามเวลาที่กำหนดหรือเมื่อได้รับการร้องขอ
5. การรับรองโครงการวิจัยของคณะกรรมการฯ มีกำหนด 1 ปี หลังจากวันที่คณะกรรมการมีมติให้การรับรอง ถ้าโครงการวิจัยยังไม่สิ้นสุด หรือดำเนินการไม่ทันตามกำหนด ผู้วิจัยสามารถเสนอขอยายการรับรองโครงการวิจัยต่อไปได้ ตามแบบเสนอขอต่ออายุการรับรองโครงการที่ได้กำหนดไว้ก่อนอย่างน้อย 1 เดือน ก่อนวันหมดอายุตามที่กำหนดไว้ในหนังสือรับรอง
6. หากการวิจัยเสร็จสมบูรณ์ผู้วิจัยต้องแจ้งปิดโครงการตามแบบฟอร์มของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยพะเยา

*รายชื่อของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ชื่อและตำแหน่ง) ที่เข้าร่วมประชุม ณ วันที่พิจารณารับรองโครงการวิจัย (หากร้องขอล่วงหน้า)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	เอกพงศ์ ภิรมย์วงศ์
วัน เดือน ปี เกิด	27 มิถุนายน 2529
สถานที่เกิด	จังหวัดพะเยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2559 วท.บ.(สาธารณสุขศาสตร์), มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา
ที่อยู่ปัจจุบัน	192 หมู่ 9 ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ผลงานตีพิมพ์	เอกพงศ์ ภิรมย์วงศ์, ประจวบ แหลมหลัก และอรุณย์ภัค พิทักษ์พงษ์. (2568). ปัจจัยที่มีผลต่อการลดและการแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ในเขต พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน. 11(2), 188-199.

